

Aarhus, den 24. september 2021

BUDGETAFTALE FOR 2022 MED OVERSLAGSÅRENE 2023-2025

Corona-krisen er på retur, og vi kan forhåbentlig kigge fremad mod lysere tider. Den usikkerhed, som corona har medført det sidste halvandet år, er nu betydeligt reduceret, og vi kan tage fat på nye udfordringer. Aarhus skal være en god by for alle.

Velfærd - ældre, socialområdet og specialundervisning

Forligspartierne har først og fremmest lagt vægt på at styrke velfærdsområderne – ældreområdet, socialområdet og specialundervisningen i folkeskolen. Forligspartierne har prioriteret over 800 mio. kr. i budgetperioden til den borgernære velfærd. Hertil kommer, at der som en konsekvens af budgetmodellerne prioriteres 1,1 mia. kr. i budgetperioden til den borgernære service.

Klima og natur

Forligspartierne har også lagt vægt på fortsat at understøtte de store ambitioner om grøn omstilling af Aarhus. De bindende årlige klimamål frem til 2030 skal realiseres, så Aarhus som bysamfund er CO₂-neutral i 2030. Og en stor naturpakke skal bidrage til at styrke biodiversitet og øge naturværdierne.

Tryghed

Forligspartierne har desuden prioriteret at understøtte udviklingen af Aarhus som en kommune med trygge lokalmiljøer.

Erhverv, beskæftigelse og rekruttering

Forligspartierne ønsker et styrket samarbejde med erhvervslivet om en åben og bedre dialog, så vi både handler på og kommunikerer på en fælles forståelse af fakta og fremdrift. Forligspartierne ønsker desuden at Aarhus-Kompasset, mere borger - mindre system, ligeledes får en fremtrædende plads i samarbejdet med det aarhusianske erhvervsliv i bredeste forstand. Forligspartierne er også meget opmærksomme på de stigende udfordringer med at rekruttere og fastholde uddannet personale på de store velfærdsområder, som kan mærkes i alle landets kommuner. Der er et stort behov for at finde løsninger, der hjælper flere ind på arbejdsmarkedet, samtidig med at der rekrutteres og uddannes medarbejdere til velfærdsopgaverne i fremtiden. Det er et fokusområde i budgetaftalen.

Aarhus Kommune bruger cirka 2 mia. kr. årligt i gennemsnit til nye anlægsinvesteringer i budgetperioden 2022-2025, og heraf finansieres ca. 1,1 mia. kr. årligt i gennemsnit af anlægsindtægter fra blandt andet grundsalg.

Nye veje til velfærd og vækst

Flere penge til velfærd løser ikke udfordringen alene. Byrådet vedtog i foråret "Aarhuskompasset" som fælles afsæt for en kulturforandring, der skal gøre os i stand til endnu bedre at skabe værdi i samarbejde med borgerne, virksomhederne og det omgivende samfund. Coronaperioden har givet vigtige erfaringer med nye, fleksible måder at løse opgaver på, ikke mindst med brugen af digitale

løsninger. Og en langt større vilje og evne til at finde løsninger i fællesskab på tværs af faglige og organisatoriske skel, og på tværs af kommunen, private virksomheder og andre dele af det aarhusianske samfund. Forligspartierne er enige om, at det er erfaringer, vi skal bringe i spil i fremtidens opgaveløsning.

ÆLDRE

Demensplejehjem Skovvang

Borgere med demens har behov for medarbejdere med særlige demensfaglige metoder, der kan understøtte hjælp, omsorg og pleje til borgerne og deres særlige behov, samt støtte de pårørende til demensramte.

Forligspartierne ønsker at sikre et permanent løft af kvaliteten i plejen for borgere med demens, der bor i demensplejeboligerne på Skovvang. I budgettet for 2021 blev der givet et ekstraordinært engangsbeløb til opnormering af plejepersonale på 8 mio. kr.

I forbindelse med flytningen til Skovvang er kapaciteten udbygget med flere pladser, og forligspartierne har på den baggrund afsat 9,7 mio. kr. i 2022 og 11,4 mio. kr. i 2023 og frem.

Herudover målrettes 4 mio. kr. i 2022 og herefter 8 mio. kr. årligt af det samlede løft til ældreområdet til Skovvang.

Løft af ældreområdet med styrket fokus på rehabilitering og genoptræning

Ældre borgere, der får udfordringer med sygdom eller funktionsnedsættelser, skal have mulighed for en hverdag med størst mulig frihed i det daglige og med mindst mulig afhængighed af hjælp.

Ældreområdet er fortsat i udvikling, og i de kommende år forventes der både rekrutteringsudfordringer og stadig flere ældre. Det gør, at det er nødvendigt at fokusere mere intensivt på sundhedsfremme, forebyggelse og især rehabilitering.

Højere faglighed blandt de ansatte i ældre- og sundhedssektoren er i stigende grad prioriteret i de seneste år, og forligspartierne ønsker at fortsætte denne udvikling med øget fokus på at styrke den fælles strategiske indsats om sundhedsfremme, rehabilitering og genoptræning, så borgerne understøttes i at klare sig selv.

Forligspartierne ønsker også øget fokus på at styrke sundheden tæt på borgerne, uddanne borgerne og deres familie/netværk, samt bruge teknologi og metoder, der øger borgernes selvhjulpethed og værdighed.

Forligspartierne har derfor afsat 10 mio. kr. årligt til et løft af ældreplejen gennem investering i ansættelse af bl.a. fysio- eller ergoterapeuter samt gennem efteruddannelse af fysioterapeuter, ergoterapeuter, SOSU-medarbejdere, diætister mv.

Borgernes tilfredshed med hjemmeplejen afhænger i høj grad af, hvor tilfredse de er med den rengøring de modtager. Forligspartierne er enige om at igangsætte en forsøgsordning med 1 gange

ekstra hovedrengøring a to timers varighed. Forsøgsordningen etableres indenfor en samlet ramme på 2 mio. kr. i 2022 og 2023. Dermed vil ca. 2800 borgere være omfattet af tilbuddet. Det vil være muligt for borgerne selv at vælge, hvornår på året de vil modtage den ekstra rengøring. MSO vil efterfølgende lave en evaluering af forsøgsordningen.

Løftet gør det muligt at finansiere pladserne på Skovvang. Det betyder, at nogle af de mest plejekrævende borgere samles på Skovvang. Det medfører en lettelse i opgavevaretagelsen på et tilsvarende beløb, der kan anvendes til at fastholde antallet af øvrige plejehjemspladser på det hidtidige niveau.

Beløbet er reguleret i overensstemmelse med væksten i befolkningsprognosen, så beløbet stiger til 11 mio. kr. i 2025.

Forbedring af budgetmodellen på ældreområdet, herunder ældre med handicap

Levetiden stiger, og vi bliver flere og flere ældre – heldigvis. Men i takt med alderen kan der også komme nye behov, blandt andet for hjælp og støtte fra ældreplejen.

I budgettet for 2021 blev det besluttet at øge det beløb, der tilføres til ældreområdet i takt med et stigende antal ældre. Udover de beløb, der blev afsat i budgettet for 2021-2024, blev det derfor besluttet at indarbejde et fortsat løft af ældreplejen efter budgetperiodens udløb, svarende til en yderligere årlig vækst på ca. 10 mio. kr. i budgetmodellen fra og med 2025. Der blev lagt vægt på, at den stigende tilførsel af ressourcer også giver bedre mulighed for at sikre plejen for et stigende antal ældre med handicap. Det forudsættes, at en del af løftet indarbejdes i enhedsbeløbene for ældre med handicap, således at der sikres dækning for den fremadrettede vækst i udgifterne.

Beløbet på 10 mio. kr. i 2025 er indarbejdet i budgettet for Sundhed og Omsorg. Beløbet indarbejdes i budgetmodellerne ifm. forberedelsen af budgettet for 2025. Borgmesterens Afdeling og Sundhed og Omsorg udarbejder i den forbindelse et forslag til metode til at regulere budgetmodellen, så befolkningsudviklingen hvert år giver det aftalte budgetløft.

Entydigt økonomiansvar på boligområdet

Forligspartierne er enige om, at tomgangsudgifter ved kommunale almene boliger fremadrettet bør håndteres på det decentraliserede område for at sikre fokus og samlet økonomiansvar for udgiftsudviklingen de kommende år. Det anerkendes, at 2020 og 2021 er særlige år for området, hvorfor der lige nu er et meget højt niveau for tomgangsleje, som forudsættes nedbragt til et normalt niveau i løbet af 2022 og 2023. Fra 2024 fastlægges et decentralt budget på 6 mio. kr. til Sundhed og Omsorg og 1 mio. kr. til Sociale Forhold og Beskæftigelse til området. Forligspartierne er indstillede på at give afdelingerne de styringsinstrumenter, der sikrer at de faktiske tomgangsudgifter kan holdes på eller under budgettet.

En forudsætning for at kunne holde udgifterne nede er et fortsat fokus på at realisere overskydende kapacitet på de boligtyper, der er vanskelige at udleje til de relevante målgrupper. Det gælder i særlig grad overskydende almene ældreboliger, som byrådet i budgetforliget for 2020 derfor besluttede skulle medvirke til at finansiere den udbygning, der omvendt er brug for på det almene plejeboligområde. Sundhed og Omsorg har på den baggrund iværksat en konkret plan for salg af

ældreboliger tiltrådt af byrådet 2. december 2020. Borgmesterens Afdeling og Sundhed og Omsorg fremsender i 1. kvartal 2022 en indstilling til byrådet om behov for yderligere realisering, hvis det vurderes nødvendigt for at kunne holde tomgangsudgifter fra 2024 på et niveau, der ikke påvirker servicen negativt. Herudover kan der være behov for yderligere indstillinger. Der er brug for hurtig handling, da salg ofte vil medføre behov for ændrede lokalplaner med den tidsmæssige proces dette indebærer.

I forbindelse med nyopførelse af plejeboliger vil der typisk være udfordringer med tomgang i en periode indtil alle boliger er besat. Det vurderes konkret i forbindelse med anlægsindstilling, om der skal afsættes særskilt budget hertil.

Der rapporteres løbende om udgifter til tomgangsleje i forbindelse med regnskab og forventet regnskab, så der fastholdes fokus på området.

Finansiering til indsatser i B2021 (manglende finanslovsmidler)

I budgettet for 2021 blev der forudsat en finansiering af indsatser på ældreområdet via ansøgning om 5,5 mio. kr. årligt fra en finanslovspulje på ældreområdet. Midlerne var med til at finansiere det store løft, der blev givet i budget 2021, og som bl.a. dækkede både mere omsorgstid og ansættelse af flere medarbejdere på plejehjemmene. Aarhus Kommune har imidlertid ikke fået andel i puljen, og derfor har forligspartierne besluttet, at Sundhed og Omsorg får tilført den manglende finansiering i hvert af årene 2021 og frem. Beløbet stiger fra år til år som følge af befolkningsvæksten i perioden.

Plejehjem til udsatte borgere

En række udsatte borgere har på den ene side behov for hjælp til pleje, og kan på den anden side ikke profitere af hjælpen, uden at der sideløbende er en socialpædagogisk støtte. Borgerne har ofte komplekse somatiske sygdomme, kombineret med misbrug og psykiske lidelser, kaotisk livsførelse og begrænsede sociale kompetencer. For størstedelen af denne gruppe borgere gælder det, at de har behov for et sted at tilbringe deres sidste dage.

Forligspartierne ønsker derfor at åbne mulighed for, at der etableres et plejehjem til udsatte borgere. Plejehjemmet kan etableres i kommunalt regi eller med inddragelse af en civilsamfundsaktør, som fx Røde Kors eller Kirkens Korshær. Der er allerede udgifter på målgruppen, ligesom der ved Budget 2021 blev afsat 1 mio. kr. årligt til området. Disse beløb kan indgå til den fremtidige drift, og forligspartierne afsætter derudover 6 mio. kr. årligt til området fra 2023. Beløbet afsættes i første omgang som en reserve.

Forligspartierne ønsker at etablere 10 pladser og anmoder Sundhed og Omsorg, Sociale Forhold og Beskæftigelse samt Borgmesterens Afdeling om at vurdere udgiften hertil. Inden udmøntning af reservebeløbet, tager forligspartierne stilling hertil, ligesom forligspartierne forventer en afklaring af den organisatoriske forankring.

Plejehjemmet etableres som almene boliger på linje med andre plejeboliger i Aarhus Kommune og som hovedparten af boligerne på det sociale område. Der afsættes 4,7 mio. kr. i 2024 til anlæg og arealerhvervelse til 10 pladser.

KLIMA

Byrådet har fastsat ambitiøse målsætninger omkring klima (CO₂-neutralitet), rent drikkevand, skovrejsning, natur og biodiversitet. Forligspartierne er enige om at prioritere indsatser, der er skridt på vejen mod disse målsætninger.

Klimafonden

Aarhus Byråd etablerede i budgettet for 2020 en Klimafond, som bruges til at støtte initiativer, der fremmer den grønne omstilling i Aarhus Kommune. Fonden bidrager til, at Byrådets mål om CO₂-neutralitet nås i 2030. Ud af de oprindelige 116 mio. kr. resterer der 21,2 mio. kr., der endnu ikke er øremærket.

Forligspartierne er enige om at tilføre yderligere 27,3 mio. kr. i 2023 og 30 mio. kr. i 2024 til Klimafonden.

Klimaregnskabet for bysamfundet 2019 – helt i mål

Byrådet har vedtaget årlige bindende klimamål for Aarhus Kommunes klimaindsats, med det formål at sikre opnåelse af målet om CO₂-neutralitet i 2030. Klimaplanen for 2021-2024 indeholder de indsatser, der skal skabe reelle forandringer og forudsætninger for den grønne omstilling de kommende fire år. Planen blev ved vedtagelsen fuldt finansieret via tilførsel af 120 mio. kr. i budget 2021 samt 29,6 mio. kr. finansieret via Klimafonden. Derudover forventes den resterende del af finansieringen tilvejebragt bl.a. via eksterne fondsansøgninger, via grøn omstilling i den eksisterende drift eller via grøn omprioritering internt i magistratsafdelingerne.

For 2019 er det bindende klimamål for Aarhus som bysamfund en udledning på maksimalt 1,3 mio. tons CO₂. CO₂-regnskabet for 2019 viser imidlertid, at klimamålet ikke er nået, idet der mangler en CO₂-reduktion på 23.000 tons.

Forligspartierne ønsker at iværksætte følgende initiativer, så det sikres, at de bindende mål kan nås gennem udtagning af lavbundslande samt skovrejsning.

I Aarhus Kommune er der ca. 500 ha lavbundsland med højt kulstofindhold. Disse lande forventes at kunne opnå støtte fra den nationale Klimalavbundsordning, som blandt andet giver engangskompensation til lodsejerne ved udtagning. Udtages de 500 ha lavbundslande vil der kunne opnås en årlig CO₂-reduktion på mellem 10-35 tons pr. ha, svarende til i gennemsnit 10.000 tons CO₂ årligt.

Forligspartierne er enige om at afsætte 2,6 mio. kr. i alt fra midlerne i Klimafonden i 2022-2024 til projektet. Herudover afsættes 6 mio. kr. i alt i 2022-2024 til anlægsinvesteringer i tilknytning til projekterne, såsom udlægning af for eksempel nærliggende arealer til natur, klimatilpasning i form af tilbageholdelse af vand, der reducerer oversvømmelsesrisikoen i byer, vandløbsforbedringer samt til rekreative og sundhedsmæssige formål. Midlerne hertil finansieres af klimatilpasningsmidler mv.

Brande i el- og hybridbiler

En af de nye udfordringer, der opstår i forbindelse med den grønne omstilling, er håndteringen af brande i el- og hybridbiler, hvor der i Danmark og Norden findes et meget begrænset erfaringsgrundlag. I takt med at den elektriske privatbilsflåde vokser skal beredskabet være klar til at håndtere brand i el-biler, også i underjordiske og automatiske P-huse.

Der afsættes derfor 2,7 mio. kr. i 2022 til Østjyllands Brandvæsen til denne opgave, hvoraf de 2,6 mio. kr. er til indkøb af materiel. De øvrige 0,1 mio. kr. anvendes til implementering og vidensdeling af indsatskoncept og uddannelse, som vil kunne deles med de øvrige beredskaber i Danmark og Norden.

Bæredygtig varelevering

Transport er en af de største udfordringer i arbejdet med at omstille Aarhus til en CO₂-neutral og fossilfri by, hvorfor det er af afgørende betydning at minimere behovet for transport, hvis målsætningen om CO₂-neutralitet i 2030 skal nås. Derfor ønsker forligspartierne på baggrund af byrådets vedtagelse af 'Anbefalingerne fra Bæredygtighedsudvalget", at der udarbejdes en samlet logistikplan for Aarhus Kommune, der både forholder sig til samtlige logistikrelaterede transportgrene, herunder forretninger, caféer og hoteller, men også serviceerhverv som vinduespudding, håndværkerkørsel, byggemateriel m.v.

Logistikplanen skal levere de overordnede rammer for, hvilke logistikløsninger der ønskes hvor og i hvilket tidsrum. Den skal udarbejdes i samarbejde med interessenter fra erhverv, industri, handel, fragt og relevante fællesråd. Der fremsendes konkret ansøgning om finansiering til Klimafonden – anslåede omkostninger er ca. 2 mio. kr.

En del af logistikplanen vil på baggrund af erfaringer fra Gøteborg givetvis være et krav om lokale logistikplaner i forbindelse med udarbejdelse af udviklings-, helheds- og lokalplaner, så der allerede i begyndelsen af en byudviklingsproces tages stilling til logistiksystemet.

Samtidig ønsker forligspartierne, at der sker en tæt koordinering med arbejdet i Indkøb og Udbud, og at der snarest sættes gang i et konkret projekt om grøn varelevering til arbejdspladser i Aarhus Kommune.

Der foreligger allerede et gennemarbejdet koncept, som indebærer, at visse varer fra visse leverandører samles på et centralt lager, og herudfra – baseret på et OPI samarbejde med en logistikleverandør - leveres samlet til en række kommunale arbejdspladser. Det er tanken, at konceptet løbende vil blive opskaleret med flere varer og leverandører og flere kommunale arbejdspladser, ligesom der arbejdes med modeller for at udstrække konceptet til andre end Aarhus Kommune. I løbet af en kortere årrække er det målet, at en meget stor del af vareleverancerne til Aarhus Kommune vil blive håndteret på denne måde, og at mange andre også vil tilslutte sig.

Når konceptet er kørt ind, vurderes det på baggrund af især svenske erfaringer, bl.a. fra Gøteborg, at der vil være et betydeligt effektiviseringspotentiale ved, at lavere logistikomkostninger for leverandører omsættes i lavere priser. I en indkøringsperiode vil der dog være meromkostninger, som

foreslås dækket via ansøgning til Klimafonden, så incitamentet for de enkelte arbejdspladser for at deltage i projektet fastholdes.

SOCIALOMRÅDET

Rammeløft af socialområdet

Økonomien på socialområdet er under et stort pres. Det gælder på landsplan såvel som i Aarhus.

Det økonomiske pres kommer af, at stadig flere borgere efterspørger støtte og hjælp fra kommunen. Tilgangen af borgere med behov for støtte og hjælp vokser således hurtigere end den generelle befolkningsvækst. Samtidig udvikler flere og flere borgere komplekse problemstillinger og et sammensat støttebehov. Det gælder for udsatte borgere, borgere der rammes af psykiske lidelser og borgere med et fysisk eller psykisk handicap.

Den Sociale Bæredygtighedsplan anviser en række tiltag, der på sigt skal sikre bedre forebyggelse, tidligere indsatser og mere tværgående og sammenhængende indsatser, som også i højere grad rækker ud mod civilsamfundet. Alt sammen med henblik på at imødegå de faglige og økonomiske udfordringer. Planen sikrer dog ikke i sig selv økonomisk balance på socialområdet.

Forligspartierne ønsker på den baggrund at løfte socialområdets økonomiske ramme med 30 mio. kr. årligt. Beløbene stiger fra år til år som følge af befolkningsudviklingen. Midlerne skal forbedre det økonomiske grundlag på området og medvirke til at sikre, at alle aarhusianere med behov for støtte kan opnå den nødvendige hjælp.

Indenfor den afsatte ramme er forligspartierne enige om, at der i altovervejende grad skal afsættes midler til at forbedre kvaliteten for borgere på det specialiserede socialområde for voksne. Midlerne skal bl.a. bruges til at videreføre det ekstraordinære løft til bostederne på handicapområdet, der blev givet i 2021. Dette for at sikre, at de igangsatte forbedringer kan fortsætte fremadrettet til gavn for beboernes trivsel og udvikling. En videreførelse af løftet på bostederne udgør 10 mio. kr. årligt.

Som en del af løftet tilbydes medarbejdere, der ønsker det, mulighed for at gå op på fuld tid, og dermed øge antallet af faste medarbejdere på tilbuddene og skabe en større stabilitet i hverdagen. Også nye stillinger opslås fremadrettet som fuldtidsstillinger. Samtidig tilbydes et antal ikke-faguddannede medarbejdere meritpædagoguddannelse, jf. afsnit om beskæftigelse og rekruttering. Flere uddannede medarbejdere vil styrke det faglige niveau og øge kvaliteten på tilbuddene.

Herved og gennem et styrket fokus på faglig ledelse skabes der bedre muligheder for at implementere de faglige strategier om livsmestring for borgere med handicap. Det vil både understøtte Socialtilsynets opmærksomhedspunkter, og ønsket om i højere grad at sætte borgerne i centrum i overensstemmelse med Aarhuskompasset.

I lyset af de økonomiske udfordringer ønsker forligspartierne, at der udfærdiges en beskrivelse af det serviceniveau, der kan tilbydes på socialområdet indenfor de givne økonomiske rammer. Dette vil skabe en større tydelighed om den service som man kan forvente som borger og pårørende.

Forligspartierne noterer sig, at der i forligskredsen bag Budget 2019 er enighed om, at der forsat skal arbejdes med skærpet visitation og opfølgning på BPA-området

Videreførelse af reserve til betaling for resultater af investeringer (Outcomefonden)

Rådet for Sociale Investeringer er kommet godt i gang, og har sammen med både interne og eksterne samarbejdspartnere fået sat flere store investeringsprojekter i gang i 2021.

Sociale effektinvesteringer er kendetegnet ved, at de har fokus på den dobbelte bundlinje ved at forbedre borgernes livssituation og samtidigt nedbringe de offentlige udgifter. De sparede kommunale udgifter kan dermed bruges til at finansiere betaling for effekter, så Rådet modtager en betaling, når indsatserne giver effekt i forhold til på forhånd fastsatte succeskriterier. På den måde får Rådet tilbageløb på sine investeringer, og de afsatte midler kan bruges igen og igen. Samtidig betaler de almindelige budgetter kun for indsatsen, hvis de fastsatte succeskriterier opnås.

De foreløbige erfaringer med arbejdet med sociale effektinvesteringer viser, at det i nogle situationer kan være vanskeligt at finde et kommunalt budget, der fuldt ud kan finansiere de samlede effekter. Dette kan blandt andet skyldes, at det kan være svært at sætte et beløb på fx øget trivsel, men det kan også skyldes, at en del af besparelserne ligger uden for kommunen fx sundhedsvæsen, politi og retsvæsen.

For at understøtte arbejdet med sociale effektinvesteringer afsatte forligspartierne i Budget 2021 derfor i alt 10 mio. kr. til betaling for resultater i en såkaldt outcomefond. Midlerne er blandt andet blevet bragt i spil i forhold til investeringer vedrørende Housing First og Dialog Mod Vold projekterne. Det er Rådets vurdering, at outcomefonden har været en nødvendig fødselshjælper i forhold til at få igangsat disse sociale effektinvesteringer. Størstedelen af midlerne i outcomefonden er reserveret til fremtidig betaling for effekterne af disse investeringsprojekter.

Forligspartierne er derfor enige om at tilføre outcomefonden nye midler, der finansieres af næste års indtægter ved arbejdet med korrekte data, dog maksimalt 10 mio. kr. Forligspartierne ønsker, at det afsatte beløb blandt andet skal understøtte en investering i indsatsen Lær for Livet - et helhedsorienteret læringsprogram for anbragte børn og børn i udsatte positioner.

Rådet for Sociale investeringer kan indregne forventede tilbagebetalinger

Rådet for Sociale Investeringer råder over 40 mio. kr., som byrådet i forbindelse med budgetforliget for 2018-2021 afsatte dertil. Størstedelen af disse midler er nu reserveret til allerede vedtagne investeringsprojekter, der løber over perioden 2021-2029. Forligspartierne bekræfter for god ordens skyld, at Rådet har mulighed for at indregne de forventede tilbagebetalinger i dets råderum, idet der forsigtigt budgetteres med en tilbagebetaling på 80 procent af de samlede investeringer. Det er en forudsætning, der hele tiden har ligget til grund, men som der er brug for at gøre eksplicit. Der rapporteres om udviklingen i Rådets økonomi i forbindelse med den årlige rapportering, og udviklingen kan løbende følges på Rådets hjemmeside.

Løft af rammen til civilsamfundsindsatser

Med budget 2021 blev der afsat en ramme på 2 mio. kr. til civilsamfundsindsatser. Hensigten var at styrke inddragelsen af civilsamfundet og de frivillige organisationer i løsningen af udfordringerne på

det sociale område. For at styrke indsatsen målrettet psykisk sårbare borgere afsættes der permanent i budgetforslaget yderligere 3 mio. kr. årligt til at styrke indsatsen, der er forankret i civilsamfundet.

Inden for puljen afsættes der konkret 0,9 mio. kr. årligt fra 2022-2024 til foreningen Fundamentet, der er en forening, som hjælper sårbare og udsatte mennesker med at komme tættere på et stabilt, selvstændigt liv med job, uddannelse, positive relationer, mindre psykisk sårbarhed og bedre selv-værd.

Tilsvarende afsættes der med puljen 0,8 mio. kr. årligt fra 2022-2024 til organisationen Headspace, der tilbyder børn og unge i alderen 12-25 år, som oplever små eller store problemer (ensomhed i skolen, angst, sorg mv.) anonym og gratis rådgivning hos frivillige ungerådgivere.

Derudover øremærkes der ligeledes 0,15 mio. kr. årligt i årene 2022-2023 til organisationen Liva-Rehab. Organisationen tilbyder støtte til mennesker med skadevirkninger fra prostitution og mennesker, der har været udsat for incest, seksuelle overgreb og vold.

Med henblik på at bekæmpe ensomhed hos enlige ældre borgere, afsættes der desuden 0,1 mio. kr. årligt af puljen til et samarbejde med Elderlearn i perioden 2022-2025. Elderlearn er en social-økonomisk virksomhed, der matcher ældre borgere med sprogstuderende udlændinge til gavn for begge parter. Indsatsen skaber blandt andet trivsel, glæde og indhold for den ældre samt øger integrationsmuligheden for udlændingen.

Der afsættes endvidere 0,1 mio. kr. årligt i perioden 2022-2025 til iværksættelse af nye samtalegrupper for sent udredte autister i regi af Frivilligcenter Aarhus' Selvhjælpstilbud. Bevillingen skal tænkes sammen med det tilskud, som Sociale Forhold og Beskæftigelse i forvejen yder til foreningen til blandt andet koordinering og formidling af selvhjælpstilbud. Selvhjælpsgrupperne under Selvhjælp Aarhus dækker i dag et bredt spektrum af borgere med problemstillinger, der kan handle om alt fra stress, sociale begivenheder, angst, autisme og ADHD.

Udvalget for mindre psykisk sårbarhed har drøftet udfordringen med unge, der er i risikogruppen for at ende "udenfor samfundet" skal støttes og hjælpes. Mange unge i Aarhus er i risiko for depression og stress, ligesom rusmidler ofte spiller en stor rolle i ungelivet blandt disse unge.

Forligspartierne er enige om at afsætte 0,65 mio. kr. årligt i perioden 2022-2025, der skal understøtte arbejdet med at øge den psykiske robusthed blandt unge. Puljen udmøntes til større projekter, der involverer foreninger, NGO'er, uddannelsesinstitutioner m.fl. Midlerne udmøntes i samarbejde med Sundhed og Omsorg og Børn og Unge med inddragelse af Sundhedsstyregruppen.

Forligspartierne er enige om, at forældresamarbejdet er afgørende for at have en attraktiv folkeskole. Der afsættes derfor 150.000 kr. årligt til at etablere et samarbejde med forældreorganisationer om forløb med sparring, inspiration og understøttelse af skolebestyrelser og forældregrupper. Samarbejdet etableres som et tilbud for alle folkeskoler i Aarhus Kommune.

Endeligt afsættes der 0,15 mio. kr. årligt fra i årene 2022-2024 til Skraldecaféen, der skaber et fællesskab om at lave mad til socialt udsatte borgere i Aarhus. Skraldecaféen engagerer både frivillige og tilbyder ansættelse til borgere, der ikke kan finde normal beskæftigelse.

Indsatserne skal løbende evalueres med fokus på samarbejde, målsætning og effekter. Dette med henblik på at afklare muligheden for en videreførelse af samarbejdet herunder støtten til indsatserne.

Boligaranti for unge hjemløse

I efteråret forventes Folketinget at indgå et politisk forlig på boligområdet, der kan bidrage til flere billigere almene boliger. Dette sammen med andre initiativer gør, at det bliver muligt gradvist at udvide boligarantien til unge hjemløse. Der afsættes derfor 1 mio. kr. i 2022 og 2 mio. kr. derefter til en boligaranti for unge hjemløse op til 26 år fra marts 2022 og op til 27 år fra marts 2023 og frem. Hermed afsættes midler til at sikre den støtte og beskæftigelsesindsats, der er en del af boligarantien.

Pitstop

Pitstop er en særlig indsats rettet mod udsatte hjemløse borgere, og understøtter det fokus som Aarhus kommune har for at skabe mere lighed i sundhed. Pitstop drives af Røde Kors i samarbejde med Sociale Forhold og Beskæftigelse samt Sundhed og Omsorg.

Forligspartierne er enige om at styrke indsatsen ved at finansiere yderligere 0,2 mio. kr. årligt til en deltidsansat sygeplejerske og ekstra penge til kost.

Opsøgende indsats om stoffri bosteder

Sociale Forhold og Beskæftigelse har som en del af udmøntningen af Den Sociale Bæredygtighedsplan prioriteret ressourcer i 2021 og 2022 til en opsøgende indsats for at hjælpe beboere på kommunens bosteder ud af stofmisbrug. Forligspartierne har besluttet at permanentgøre denne indsats, og afsætter derfor fra og med 2023 0,5 mio. kr. årligt til videreførelse af det opsøgende arbejde på baggrund af de opsamlede erfaringer.

Støtte til forældre, der mister et barn

Forligspartierne anmoder Folkesundhed Aarhus om at sikre et stærkt beredskab for sorgramte forældre, således at der er let adgang til relevante tilbud om støtte.

BØRN OG UNGE

Minimumsnormeringer

Normeringerne i dagtilbud har stor betydning for barn-voksen-interaktionen, der er et afgørende parameter for kvaliteten i de enkelte dagtilbud. Med finansloven for 2020 blev det besluttet at indføre lovbundne minimumsnormeringer, der sikrer, at der maksimalt er 3 børn per voksen i vuggestuer og 6 børn per voksen i børnehaver. I budget 2021 blev kommunens forventede andel af disse midler tilført dagtilbuddene. Siden vedtagelsen af budget 2021 har en række forudsætninger ændret sig, således at der fra og med 2025 nu mangler 4,8 mio. kr. årligt ift. det forudsatte. Forligspar-

terne ønsker fortsat at sikre den økonomiske ramme til minimumsnormeringer og er derfor enige om at afsætte de 4,8 mio. kr. fra 2025 og frem.

I budget 2021 blev finanslovsmidlerne til minimumsnormeringer øremærket til de aarhusianske dagtilbud og en del af midlerne blev anvendt til senere børnehavestart, så børnene først skifter fra vuggestue til børnehave, når de er 3 år.

Med finansloven for 2021 blev minimumsnormeringerne fremrykket med et år, så der således indføres lovbundne minimumsnormeringer i 2024 på kommuneniveau, der sikrer, at der maksimalt er 3 børn per voksen i vuggestuer og 6 børn per voksen i børnehaver. Denne fremrykning af de lovbundne minimumsnormeringer betyder et yderligere løft til området på samlet 43,6 mio. kr. i perioden 2022-2024 udover den forudsatte tilførsel i budget 2021.

Forligspartierne er enige om, at disse midler fra finansloven tilføres dagtilbuddene i Aarhus og anvendes til at opfylde loven om minimumsnormeringer. Midlerne indgår i fordelingen via den nye budgettildelingsmodel, hvor budgetter til dagtilbuddenes arbejde med sårbare og udsatte børn sættes i forhold til dagtilbuddenes opgave.

International vuggestue

En international vuggestue vil forbedre Aarhus' evne til at tiltrække og beholde højt kvalificeret udenlandsk arbejdskraft. Derudover vil det have en positiv påvirkning på de internationale familiers trivsel, at børnene får bedre mulighed for at lege, lære og udvikle sig sammen med jævnaldrende, og at de ikke nødvendigvis skal passes derhjemme. Samtidig vil udenlandske børn og forældre få indblik i den danske dagtilbudstradition og dermed også i danske værdier og kultur.

I budgettet for 2021 besluttede Byrådet derfor, at der skal oprettes en international vuggestue med engelsk som hovedsprog. For at sikre at vuggestuen kan tage ikke-dansksprogede børn fra internationale familier ind med kort varsel, er det nødvendigt at holde institutionen ude af opfyldelse af den almindelige pladsgaranti. Da der er usikkerhed om størrelsen af behovet for engelsksprogede pladser og hvor hurtigt institutionen kan fyldes op, er forligspartierne enige om at afsætte en underskudsgaranti på 1,45 mio. kr. i 2022 og 2023, så den oprindelige intention med vuggestuen kan indfries. Beløbets størrelse i 2023 revurderes næste år på baggrund af erfaringerne.

Specialundervisning

Forligspartierne ønsker, at alle børn trives, lærer og udvikler sig, og at den lokale folkeskole er første valg for dem der kan. Derfor skal deltagelsesmuligheder for børn i bredere børnefællesskaber prioriteres i det almene skoletilbud. Samtidig skal der være specialiserede tilbud af høj kvalitet til de børn og unge, der i perioder har brug for en særligt tilrettelagt indsats. Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) skal understøtte og bidrage til udvikling af praksis på både almen- og specialområdet.

Antallet af elever i specialundervisning har de seneste år været stigende, hvilket udfordrer skolerens økonomi og dermed mulighederne for lokale inklusionsindsatser. Forligspartierne afsætter derfor 20 mio. kr. årligt fra og med 2022, som løbende fremskrives med væksten i befolkningsprognosen til skolernes betalingsbudget til specialundervisning.

Analyse af specialundervisning og PPR

I budgettet for 2021 blev der afsat 11,5 mio. kr. årligt fra 2021-2023 til arbejdet med mellemformer og etablering af stærke lærings- og børnefællesskaber. Fokus var på, hvordan øget anvendelse af specialpædagogiske metoder kan komme hele klassefællesskabet til gode, heriblandt at PPR's medarbejdere i højere grad skal være en del af praksis.

Forligspartierne er enige om, at der inden sommeren 2022 gennemføres en analyse med henblik på at få et grundlag for at vurdere, hvilke indsatser der skal til for at få mest mulig værdi for børnene ud af ressourcerne på området, herunder i PPR. Analysen skal tage afsæt i viden og indsigter om praksis, herunder erfaringer med mellemformer, og give bud på:

- hvordan flere børn kan indgå i de bredere børnefællesskaber i folkeskolen
- hvordan børnene, som går i et specialundervisningstilbud, opnår højere læring og trivsel
- hvordan PPR bedst muligt understøtter arbejdet med både de bredere børnefællesskaber i det almene skoletilbud og individuelle tilbud.

Midler til løft af folkeskolen fra finanslov 2020

Med finansloven for 2020 blev der afsat midler til et generelt løft af folkeskolen og til et kvalitetsløft af den understøttende undervisning. Kommunens forventede andel blev i budget 2021 afsat til dette formål. Siden vedtagelsen af budget 2021 har forventningerne ændret sig, således at der i 2022 er et overskud på 3,71 mio. kr., og fra 2023 og frem et årligt overskud på 5,41 mio. kr. ift. til det forudsatte i budget 2021. Forligspartierne bakker stadig op om prioriteringen af folkeskolen og er enige om, at de ekstra midler også skal bruges til et generelt løft af folkeskolen. Forligspartierne lægger vægt på, at midlerne fordeles direkte til de enkelte skoler.

Forligspartierne er enige om, at en stærk, robust og ikke mindst mangfoldig folkeskole er vigtig i Aarhus. Forligspartierne finder det afgørende, at børn, unge og deres forældre mødes på tværs af baggrund og sociale skel. Derfor beder forligspartierne Børn og Unge om at implementere tiltag fra rapporten "Flere i folkeskolen", som både relaterer til tiltrækning og fastholdelse af elever i folkeskolen. Forligspartierne anerkender, at der er mange elementer, som er medvirkende til at gøre folkeskolen til et attraktivt tilbud for aarhusianske forældre, hvorfor initiativer fra "Flere i folkeskolen" heller ikke står alene. Partierne mener dog stadig, at der er elementer fra "Flere i folkeskolen", som selvstændigt kan medvirke til at øge både tiltrækning og fastholdelse af elever i den aarhusianske folkeskole.

De enkelte folkeskoleledelser og bestyrelser bedes i samarbejde med de respektive børn- og unge chefer udpege elementer fra projekt "Flere i folkeskolen", som de finder meningsfulde at arbejde med på deres skole. Forvaltningen bedes understøtte de enkelte skoler med implementering og opfølgning på igangsatte initiativer. Børn og Unge-udvalget skal have en status på arbejdet med "Flere i folkeskolen" to gange i næste byrådsperiode.

Bevægelse i folkeskolen

Forskning viser, at mere bevægelse er gavnligt for alle børn og unges fysiske og mentale sundhed, trivsel, læring og udvikling. Den daglige bevægelse i skoletiden er desuden med til at fremme de

gode læringsmiljøer og fællesskaber blandt eleverne. Den national trivselsmåling viser, at eleverne i Aarhus ligesom på landsplan oplever, at de ikke får tilstrækkelig bevægelse i løbet af skoledagen.

Forligspartierne er enige om vigtigheden af at fremme mere bevægelse for alle børn og unge og ønsker derfor, at Børn og Unge i højere grad skal gøre det til et fokusområde. Forligspartierne ønsker, at Børn og Unge-udvalget via de årlige trivselsmålinger følger op på, om eleverne oplever, at de får mulighed for tilstrækkelig bevægelse i løbet af skoledagen, og at Børn og Unge fremlægger initiativer til at sikre det, hvis der ikke sker en udvikling i den rigtige retning.

At skabe rammer for bevægelse, der opleves som meningsfulde af både elever, lærere og pædagoger kan være en udfordring. Arbejdet med bevægelse skal derfor tage udgangspunkt i de lokale vilkår for bevægelse i skoletiden og skal understøttes med viden, der kan give skolerne konkrete inputs til muligheder for handling.

Forligspartierne ønsker samtidig, at erfaringerne fra corona-skolens nytænkning med bl.a. udeundervisning ansporer til mere meningsfuld bevægelse, hvor også samarbejdet med lokale foreninger og "Bevæg dig for livet" kan give inspiration til en skoledag med mere bevægelse.

Trivselssamtaler i 3. klasse

Der er alt for mange unge, som ikke trives af mange forskellige årsager. Karakterræs, uddannelsesparathed, sociale mediers fokus på det perfekte og konflikter i familien mv. er med til at øge presset på børn og unge. Mental sundhed er kun blevet endnu mere relevant siden COVID-19, hvor mange børn og unge har fået vendt deres hverdag op og ned. Det er vigtigt at fremme rammer og kultur for at tale med børnene om det, der er svært, og have mulighed for at opspore og handle på mistrivsel i skolealderen.

Forligspartierne er derfor enige om, at der skal afsættes 1,0 mio. kr. årligt fra og med 2022 til trivselssamtaler for børn i 3. klasse med sundhedsplejersken. Samtalerne vil have fokus på børnenes trivsel både i skolen og derhjemme samtidig med, at der vil ske opsporing af børn, der har det svært.

Styrket indsats for børn og unge med dansk som andetsprog

Et veludviklet dansk sprog, som skal danne afsæt for barnets videre vej gennem uddannelsessystemet, kræver en særlig og målrettet pædagogisk indsats igangsat så tidligt som muligt med afsæt i det enkelte barns samlede sproglige kompetencer samt de sproglige ressourcer, der er til stede i hjemmet. I Aarhus Kommune er det ca. en femtedel af alle børn og unge, der har dansk som andetsprog. Ved 3 årsalderen har 40 procent af børn med dansk som andetsprog et alderssvarende dansk sprog. Ved skolestart har mere end 60 procent fortsat brug for sprogstøtte.

I budget 2021 blev det besluttet, at der skulle gennemføres en undersøgelse af indsatsen for børn og unge med dansk som andetsprog. Dette skete på baggrund af, at der på trods af en bred vifte af tiltag på dagtilbuds- og skoleområdet stadig er en udfordring i forhold til at løfte disse børns og unges danske sprog tilstrækkeligt.

Forligspartierne er enige om at afsætte 3 mio. kr. årligt fra og med 2022 til at styrke indsatsen. Dette vil være indsatser målrettet barnets sproglige udvikling, herunder differentieret basisundervisning af nyankomne elever. Derudover skal en helhedsorienteret indsats i forhold til barnet og familien afsøges i et samarbejde mellem boligforeninger, fritidsområdet og kommunen.

Børn og Unge anmodes om at udarbejde en handleplan for en styrket indsats for børn med dansk som andetsprog. For så vidt den helhedsorienterede indsats skal det ske ved inddragelse af Sociale Forhold og Beskæftigelse og Kultur og Borgerservice. Handleplanen skal forelægges for byrådet.

Analyse af skolekapaciteten i det vestlige Aarhus

Forligspartierne er opmærksomme på, at der er kapacitetsudfordringer på Engdalsskolen, hvor Engdalsskolen aktuelt har et lokaleunderskud på to lokaler, og det forventes, at skolen i 2029/2030 har et lokaleunderskud på seks lokaler. Dertil kommer, at der på længere sigt vil ske udbygning i Årslev i Engdalskolens distrikt. Samtidig er der ledig kapacitet på flere andre skoler i det vestlige Aarhus.

Forligspartierne er enige om, at Børn og Unge og Borgmesterens Afdeling inden sommeren 2022 og til forhandlingerne om budget 2023 skal analysere skolekapaciteten i det vestlige Aarhus med henblik på, at der udvikles en visionær helhedsorienteret løsning med inddragelse af relevante aktører i lokalområdet.

BESKÆFTIGELSE OG REKRUTTERING

Vi er ved at være ude af det økonomiske tilbageslag som følge af Coronakrisen, og højkonjunkturen er på vej tilbage – langt hurtigere og stærkere end de fleste forventede. Det giver nye muligheder og nye udfordringer, som forligspartierne sætter fokus på med en vifte af initiativer, som på samme tid sigter mod

- *at skabe jobs til alle der er arbejdsmarkedsparete,*
 - Det er forligspartiernes opfattelse, at der i den nuværende konjunktursituation og rekrutteringssituation bør være jobåbninger til alle arbejdsmarkedsparete borgere. Det er måske ikke altid ønskejobs, fx er det langtfra alle dimittender, der kan påregne at få jobs indenfor de områder, de er uddannet til fra den første måned, men så må man tage det, man kan få, mens man opbygger arbejdsmarkedskompetencer og -erfaring og venter på at det rigtige job viser sig.
- *at hjælpe de borgere, der ikke umiddelbart er arbejdsmarkedsparete i retning af arbejdsmarkedet,*
 - Der er stadig mange borgere, der af den ene eller den anden grund, fx fysisk eller psykisk sygdom, sociale udfordringer, misbrugsproblemer, dårlige skolekunderskaber eller sprogvanskeligheder ikke er parate til at påtage sig et job på ordinære vilkår. Vi skal investere i, at borgere bliver klar til arbejdsmarkedet – på ordinære eller særlige vilkår.

Det skal vi både fordi vi ved, at arbejdsmarkedstilknytning er afgørende vigtigt for den enkelte borgers trivsel og tilhørsforhold, og fordi vi har brug for alle hænder.

- *at håndtere de store rekrutteringsudfordringer, som bl.a. viser sig på velfærdsområderne og for faglærte.*

Investeringer i beskæftigelse og job efter Corona

Arbejdsmarkedet i Aarhus er inde i en rivende udvikling, hvor der er en stor efterspørgsel på arbejdskraft. Ledigheden er for nedadgående, og i efteråret 2021 er ledigheden i Aarhus næsten tilbage på et ledighedsniveau som før Corona. Men ikke alle ledige har kvalifikationer og de umiddelbare forudsætninger for at honorere arbejdsmarkedets efterspørgsel. Som følge heraf er udfordringen med langtidsledighed steget ligesom antallet af borgere på sygedagpenge er rekordhøjt.

Der er derfor behov for en ekstraordinær beskæftigelsesindsats med bl.a. investering i de ledige, der har udfordringer med langtidsledighed, og i de sygemeldte ledige, der som følge af corona-krisen ikke har fået den nødvendige indsats for at blive hjulpet tilbage på arbejdsmarkedet igen. Endeligt er der brug for en fortsat opkvalificering af borgere, herunder unge og borgere med en ikke-vestlig baggrund, som har begrænsninger i deres arbejdsevne. Sigtet er, at alle ledige får del i opsvinget, og det er vigtigt - både af hensyn til virksomhedernes rekrutteringsmuligheder, de ledige borgeres fremtidsmuligheder samt den kommunale og offentlige økonomi.

På den baggrund afsætter forligspartierne en ramme på 25 mio. kr. årligt fra og med 2022 til at styrke den aktive beskæftigelsesindsats gennem konkrete investeringsmodeller.

Det forventes, at besparelserne på forsørgelsesudgifterne vil overstige investeringen, men ud fra et forsigtighedsprincip budgetteres der med besparelser svarende til investeringen. Når der i forbindelse med regnskabet for 2022 foreligger en vurdering af investeringernes effekt, vurderer forligspartierne muligheden for, om de har skabt økonomisk råderum til at løfte det specialiserede socialområde for voksne, herunder voksenhandicap, med op til 5 mio. kr.

Sociale Forhold og Beskæftigelse udarbejder sammen med relevante parter investeringsforslag, som kan udmønte rammen. Selvom den tidsmæssige ramme sætter nogle begrænsninger, er det vigtigt, at initiativerne, hvor det giver mening, udarbejdes i en samskabende og gerne innovativ proces sammen med de ledige selv, erhvervsliv, faglige organisationer, uddannelsesinstitutioner og andre interessenter. Det er væsentligt at der i denne proces også er et særligt fokus på inddragelse af private virksomheders perspektiver, så indsatser for de ledige samtidig hjælper med at løse de private virksomheders rekrutteringsbehov. Social- og Beskæftigelsesudvalget inddrages som sparringspartner.

Den samlede investeringspakke fremlægges i en byrådsindstilling umiddelbart efter budgetvedtagelsen for 2022. Den brede vifte af interessenter forudsættes også inddraget i den konkrete udmøntning af og opfølgning på de besluttede investeringsmodeller.

Nytteindsats med rekrutteringspotentiale eller IGU-forløb for 1000 borgere

Forligspartierne ønsker, at der iværksættes en omfattende nytteindsats rettet mod især kvinder med indvandrerbaggrund, som er omfattet af regeringens forslag til Nytteindsats, Formålet er integration, udvikling af kompetencer, arbejdsmarkedstilknytning af borgere på langvarig kontanthjælp - og at bidrage til velfærdssamfundets kerneområder. Indsatsen er også med til at understrege det bærende princip om, at alle der kan, skal arbejde for de ydelser, de modtager.

500 af de 1000 nytteindsatser oprettes som nyttejobs. De omfattede borgere udgør et rekrutteringspotentiale for de velfærdsområder, der aktuelt – og på sigt – har væsentlige rekrutteringsudfordringer. Indsatsen vil også gennem indgåelse af partnerskabsaftaler kunne målrettes private virksomheder med rekrutteringsudfordringer - herunder også kommunens leverandører, hvor der ikke mindst vurderes at være rigtig gode muligheder for nyttejobs i forbindelse med indkøring af nye aftaler på rengøringsområdet. Rammerne for nytteindsatsen er således både private virksomheder og den kommunale forvaltning, primært velfærdsområderne, på pleje- og omsorgsområdet (ufaglærte plejjobs, køkkenmedhjælp mv.) daginstitutioner (medhjælper og rengøring mv.). Dertil kommer natur/miljø-området (pleje og renholdelse af grønne områder, entreprenør mv.). Derudover vil der være mulighed for forskellige nytteindsatsområder, fx på klimacafeer, skoler, kantiner mv. Sideløbende med opkvalificeringsindsatsen vil der være sprogundervisning for de borgere, der har behov for dette.

Ambitionen er at flytte folk fra overførselsindkomst til varig ordinær beskæftigelse. Fokus er dermed på nytteindsatser med et reelt job- og uddannelsesperspektiv. Der indgås konkrete aftaler om nytteindsatsen mellem Jobcenteret og de enkelte arbejdspladser. Der investeres 26.000 kr. årligt pr. person i forsøget, der omfatter compensation til arbejdspladserne til mentorstøtte (kan variere afhængig af målgruppe). Herudover afsættes en pulje til sprogundervisning for de borgere der ikke har danskuddannelsesret længere, men hvor der vurderes at være et behov. Der spares på de aktiveringsudgifter Aarhus Kommune i dag har til målgruppen.

Den samlede nettoudgift for kommunen ved at etablere i alt 500 nyttejobs er anslået til 10 millioner kroner. Da rammerne fra Folketingets side endnu ikke ligger fast, forudsættes det, at der kan etableres en model, hvor staten dækker halvdelen af udgiften. Sociale Forhold og Beskæftigelse optager sammen med Borgmesterens Afdeling – og i samarbejde med KL – en konkret dialog med Beskæftigelsesministeriet om, hvordan indsatsen helt konkret kan tilrettelægges og finansieres. Den kommunale nettoudgift på i alt 5 mio. kr. afsættes på reserven i 2022 og 2023 med 2,5 mio. kr. årligt.

Så snart der er klarhed over de fremtidige rammer, fremlægges et konkret oplæg til drøftelse blandt forligspartierne, så indsatsen kan træde i kraft fra primo 2022. Hvis den afsatte økonomiske ramme er utilstrækkelig, fremsættes forslag til supplerende finansiering og/eller skalering af indsatsen til forligskredsen.

De resterende 500 nytteindsatser oprettes, når lovgrundlaget for regeringens forslag til nytteindsats er på plads, forventeligt med start i 2023. Disse indsatser oprettes direkte på baggrund af den økonomiske ramme og de øvrige forudsætninger, der ligger i lovgrundlaget.

Et særdeles interessant alternativ eller supplement til en styrket nytteindsats er en udvidelse af IGU-ordningen, så den omfatter en bredere gruppe af borgere med et integrationsbehov. IGU (Integrations Grund Uddannelse) er en ordning, som viser rigtig gode resultater i forhold til nyankomne udlændinge, og det virker derfor oplagt at udvide målgruppen.

Forligspartierne ønsker løbende at følge nytteindsatsen og vil tage stilling til dens fremtid, når der er tilstrækkeligt med erfaring fra borgere, der har gennemført nytteindsatsen, og når den forventede statslige finansiering er fastlagt.

Job gennem sundhed

Sundhedsmæssige udfordringer af fysisk og psykisk karakter rammer socialt meget skævt, og er den vigtigste årsag til, at der er en stor gruppe borgere, der ikke umiddelbart står til rådighed for arbejdsmarkedet. Det går udover den enkeltes trivsel, livskvalitet og tilhørsforhold, og kan ofte være selvforstærkende. Samtidig er det en belastning for kommunens økonomi og for mulighederne for at rekruttere fremtidens arbejdskraft.

Forligspartierne ønsker et stærkere og mere systematisk fokus på at hjælpe denne gruppe af borgere på tværs af fagområder med udgangspunkt i den enkelte borgers ressourcer og drømme og i et tæt samarbejde mellem Sundhed og Omsorg, Sociale Forhold og Beskæftigelse, sygehuse og praktiserende læger og relevante civilsamfundsaktører mm.

Sociale Forhold og Beskæftigelse, Sundhed og Omsorg og Borgmesterens Afdeling udarbejder inden udgangen af 2021 en indstilling med konkrete forslag (eventuelt i form af prøvehandling) til, hvordan en styrket sammenhæng mellem job og sundhed kan tilrettelægges, så et stigende antal borgere får mulighed for arbejdsmarkedstilknytning.

Forligspartierne ønsker, at indstillingen bl.a. belyser perspektiverne i følgende tiltag:

- Sundhedssamtaler i Folkesundhed Aarhus.
- Etablering af tværfagligt sundheds- og beskæftigelsesteam i sundhedshusene i Aarhus Vest og Frydenlund.
- Differentieret og intensive genoptræningsforløb og sundhedsforløb til aktivitetsparate ledige.
- Særlige målgrupper med kronisk sygdom, hvor en intensiveret tidligere sundhedsindsats vil kunne øge arbejdsmarkedstilknytningen

Indstillingen skal belyse de økonomiske konsekvenser af den styrkede indsats. Det er forligspartiernes forventning at indsatsen vil blive dyrere, men vil sikre bedre resultater, og derfor finansieres ved at tænke i investeringsmodeller eller egentlige sociale effektinvesteringer, hvor der vil kunne søges finansiering fra Rådet for Sociale Investeringer.

Rekruttering til kommunale velfærdsopgaver

Der er i alle landets kommuner stigende udfordringer med at rekruttere og fastholde uddannet personale på de store velfærdsområder. På SOSU-området og på lærer- og pædagog-områderne

forventes der rekrutteringsproblemer i takt med, at store årgange går på pension samtidig med, at der er et voksende antal borgere i de aldersgrupper, der især benytter kommunale velfærdstilbud.

Der er derfor behov for både at kunne rekruttere flere nye medarbejdere i fremtiden og at sikre fagligheden hos alle medarbejdere på velfærdsområderne. Forligspartierne er enige i, at det er et af de vigtigste fokusområder i budgettet for 2022.

Forligspartierne er enige om, at indsatserne bør forankres i Magistraten. Der har i 2021 været en temadrøftelse af rekruttering og fastholdelse i Magistraten. På baggrund heraf udarbejdes der et forslag til strategi, som forelægges for Byrådet, og som bl.a. indeholder et fokus på styrkelse af arbejdet med den attraktive arbejdsplads, herunder social kapital, kompetenceudvikling, godt arbejdsmiljø og reduceret sygefravær, men også et fokus på nye veje til at rekruttere og fastholde medarbejdere indenfor de store velfærdsområder. Der afrapporteres årligt til Byrådet.

Der er afsat midler til rekruttering og uddannelse af medarbejdere i kommunerne i forbindelse med de seneste finanslovsaftaler. Herudover er der i den seneste overenskomstaftale afsat en rekrutteringspulje øremærket SOSU-området. For Aarhus Kommune udgør puljen 6,8 mio. kr. årligt, som fordeles til Sundhed og Omsorg samt Sociale Forhold og Beskæftigelse.

Også i beskæftigelsesindsatserne vil det være et fokus fremover at sikre kvalificerede medarbejdere til de store velfærdsområder. En af vejene til at sikre tilstrækkeligt mange nye medarbejdere er at rekruttere og opkvalificere grupper af ledige, som ikke tidligere har orienteret sig mod en ansættelse på velfærdsområderne. Forligspartierne finder, at det bør være et hovedelement i de nye investeringsmodeller på beskæftigelsesområdet.

Samlet set er der tale om en markant styrkelse af indsatsen for at rekruttere og opkvalificere medarbejdere på kommunens store velfærdsområder.

Flere hænder og bedre kvalitet på ældreområdet

På ældreområdet opleves der udfordringer med rekruttering af faglært personale. Derfor er det nødvendigt, at flere uddannes og fastholdes. På ældreområdet er der i Finansloven afsat midler til uddannelse for ufaglærte medarbejdere.

Midlerne dækker udgifterne til at ansætte erstatningspersonale og/eller vikarer for de ufaglærte medarbejdere, som uddanner sig til social- og sundhedshjælper eller social- og sundhedsassistent. Det vil give flere hænder på ældreområdet, når medarbejderne under uddannelse er i praktik i kommunen som led i uddannelsen. Efterhånden som flere uddannes, vil det medføre et varigt løft af fagligheden i ældreplejen.

Forligspartierne er enige om, at Aarhus Kommune skal ansøge om kommunes andel af midlerne, som udgør 20-22 mio. kr. årligt fra og med 2022, således at der kan arbejdes målrettet med kompetenceudvikling blandt de ansatte.

Fra 2025 tilføres midlerne direkte til kommunerne, og vil således give et generelt og varigt løft af ældreområdet. Forligspartierne lægger vægt på, at det også fremadrettet vil sikre, at der kommer flere hænder til omsorg.

Rekrutterings- og kompetenceudvikling på socialområdet

Finanslovspartierne på Christiansborg har vedtaget initiativer, som markant understøtter kommunens muligheder for at styrke rekrutteringen og sikre flere med en fagprofessionel uddannelse på både børn- og ungeområdet og ældreområdet. Desværre er der ikke taget et tilsvarende initiativ på socialområdet, som ellers står overfor udfordringer af helt samme karakter.

Forligspartierne ønsker en parallel indsats på socialområdet, der kan sikre medarbejdere på tilbuddene i Voksne, Job og Handicap en merituddannelse. Ordningen tilrettelægges, så den også målrettet bidrager til at sikre ordinær beskæftigelse for ledige borgere, herunder dimittender. Der etableres derfor et jobrotationsprojekt, der indebærer ansættelse af borgere med mindst 1 års ledighed i en 9-måneders jobrotation, når en fast medarbejder påbegynder merituddannelsen. Efter de 9 måneder tilbydes en ordinær ansættelse i Sociale Forhold og Beskæftigelse. Udover regulær erhvervs erfaring får de ledige i indsatsen herved kendskab med at arbejde på det sociale område, hvilket i sig selv forventes at styrke det fremtidige rekrutteringsgrundlag til området. Til at sikre denne ordning med merituddannelser og ansættelse af ledige i jobrotation, afsættes en ramme på netto 3 mio. kr. årligt fra 2022 til 2026. Den resterende del af udgifterne finansieres via jobrotationsydelse og sparede forsørgelsesudgifter.

Uddannet pædagogisk personale

Uddannet og fagligt kompetent personale i dagtilbuddene er med til at skabe en bedre hverdag for både børn og ansatte. I hele landet opleves stigende udfordringer med at rekruttere og fastholde uddannet pædagogisk personale. En udfordring, som pga. stigende børnetal i Aarhus og store årgange af pædagoger på vej på pension, kun forventes at blive større. Forligspartierne er opmærksomme på den store udfordring og ønsker, at der arbejdes for, at en større andel af personalet er uddannet i de aarhusianske dagtilbud.

I aftalen om minimumsnormeringer er der afsat en opkvalificeringspulje til uddannet pædagogisk personale. Forligspartierne er enige om at søge denne pulje og anvende kommunens forventede andel på 6 mio. i 2023 og 12 mio. kr. i 2024-2030 i Børn og Unge til de forudsatte formål: Uddannelsesudgifter og vikardækning mv. i forbindelse med personalets opkvalificering, så erfarne pædagogmedhjælpere kan opkvalificeres til pædagogiske assistenter og meritpædagoger, mens de fortsat er ansat i institutionen. Hvis kommunen ikke får den forventede andel, vil forligspartierne ved regnskabet for 2022 vurdere, om der kan skaffes den resterende finansiering på anden vis.

Løft af 10. klasses tilbud og styrket rekruttering til erhvervsuddannelserne

De kommunale 10. klassestilbud i Aarhus Kommune er over en årrække blevet stadig mere økonomisk og pædagogisk udfordrede i forhold til at tilbyde eleverne et attraktivt læringsmiljø. Forligspartierne prioriterer højt, at denne gruppe unge får de bedst mulige vilkår for at gennemføre en erhvervsuddannelse eller en anden kompetencegivende ungdomsuddannelse, og dermed opnå et solidt fodfæste på fremtidens arbejdsmarked.

Forligspartierne lægger samtidig afgørende vægt på, at der sker en markant styrkelse af erhvervsuddannelserne i Aarhus. Søgningen til uddannelserne ligger alt for lavt. Kun 11,7 % af en aarhusiansk ungdomsårgang - målet er at det tal skal løftes til 18,3 % i 2025 og 22,5 % i 2030.

Allerede i sidste års budget er der afsat 37 mio. kr. til en styrkelse af erhvervsuddannelserne, og der er sat et arbejde i gang, herunder med etablering af et fælles campus. Forligspartierne bakker op om dette arbejde, og understreger behovet for, at der nu sættes turbo på – og som et element heri ønsker forligspartierne, at Aarhus Kommune i samarbejde med erhvervslivet, erhvervsuddannelserne og andre interessenter tager initiativ til at etablere et attraktivt 10. klassestilbud, som fysisk og organisatorisk placeres på Aarhus Tech. ESAA10 på Rundhøjskolen og EUD10 på erhvervsskolerne fastholdes som i dag, men øvrige 10. klassestilbud ønsker forligspartierne fremover placeret på Aarhus Tech.

Visionen er derfor, at etablering af et attraktivt 10. klassetilbud og en stærk udvikling af erhvervs-skoleområdet i Aarhus går hånd i hånd. Hvis vi lykkes med det, slår vi mange fluer med et smæk.

Forligspartierne afsætter et årligt driftsbeløb på 2,5 mio. kr. fra og med 2022. Midlerne overføres til et nyt 10. klassestilbud ved oprettelsen. Ved samme lejlighed tages der stilling til den nødvendige anlægsfinansiering. Driftsbeløb til styrket 10. klassestilbud finansieres i en 3 års indkøringsperiode af de midler, der er afsat til erhvervspakke i sidste års budget.

Handlingsplanen udarbejdes i et samarbejde mellem erhvervsorganisationerne, erhvervsuddannelserne og Aarhus Kommune (Borgmesterens Afdeling, Børn og Unge og Sociale Forhold og Beskæftigelse) forankret i Erhvervspolitisk Kontaktudvalg. Til at sikre projektets strategiske flyvehøjde, fremdrift, forankring og faglige kvalitet ønsker forligspartierne, at der udpeges en lille tre persons strategigruppe, som med løbende reference til Borgmesteren og med inddragelse af alle interessenter får ansvar for at sikre visionens realisering.

TRYGHED

Tryghedsvagter

Muligheden for at færdes trygt og sikkert i hele Aarhus er af afgørende betydning for såvel byens borgere som turister og andre, der gæster Aarhus. Byen skal opleves som en venlig by, der er imødekommende og rar, og det generelle indtryk må ikke ødelægges af nogle få utryghedsskabende elementer. Der er i politiforliget for 2021-23 beskrevet en kommende forsøgsordning med tryghedsvagter. Det er hensigten at give kommunerne bedre mulighed for at anvende vagter, vægtere og eventuelt ny teknologi, der kan supplere politiets arbejde med at opretholde ro og orden.

I Aarhus Kommune eksisterer et tæt og konstruktivt samarbejde med Østjyllands Politi på flere niveauer og i differentierede sammenhænge. I regi af projektet Tryk i Aarhus samarbejder kommune og politi om at begrænse utryghedsskabende aktiviteter på hhv. Aarhus Ø samt i Aarhus V. Der er i begge samarbejder nedsat arbejdsgrupper, der går på tværs af Aarhus Kommunes magistratsafdelinger og Østjyllands Politis forskellige sektioner.

Regeringen har endnu ikke fremlagt de nærmere betingelser for den kommende forsøgsordning, men forligspartierne opfordrer Borgmesterens Afdeling til allerede nu at rette henvendelse med henblik på deltagelse i forsøgsordningen gerne i en ramme, der med udgangspunkt i Aarhuskompasset involverer det eksisterende projekt Tryk i Aarhus, Østjyllands Politi, relevante fællesråd og SSP-aktørerne. Forligspartierne forelægges udkast til byrådsindstilling.

Tryghed i udsatte boligområder

Forligspartierne er enige om at styrke tryghedsindsatsen. Byrådet behandlede i juni 2021 en række indstillinger om udsatte boligområder i Aarhus, herunder forslag om en styrket tryghedsindsats i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven. Der forventes igangsat initiativer for 9 mio. kr. delvist finansieret via allerede afsatte midler. Der afsættes således 4 mio. kr. i hvert af de fire år 2022-2025 til en styrkelse af indsatsen i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven samt i til en række lokale indsatser i udsatte boligområder. Midlerne forankres i Borgmesterens Afdeling, der koordinerer med de relevante afdelinger om de konkrete indsatser forud for drøftelse i Magistraten.

Negativ social kontrol

Forligspartierne ønsker at gøre op med negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter. Forligspartierne ønsker derfor at prioritere indsatsen mod negativ social kontrol. Der er allerede i dag en række indsatser, og der skal bygges videre på disse. Der afsættes 1 mio. kr. ekstra om året fra og med 2022 til styrkelse af indsatsen. Midlerne forankres i Sociale Forhold og Beskæftigelse, der koordinerer den konkrete anvendelse af midlerne.

Offentlige toiletter

De offentlige toiletter i Midtbyen skal være rene og indbydende for gæster og borgere, der færdes i byen, og det er desværre langtfra altid tilfældet i dag. Rengøring og vedligeholdelse af toiletter er en del af den generelle koncessionsaftale om byrumsinventar med AFA JCDecaux, og forligspartierne ønsker at Teknik og Miljø styrker opfølgningen på aftalen, gør klar til at hjemtage aftalen, gør misligholdelse gældende og tager alle nødvendige juridiske skridt, hvis der ikke snarest sker en markant forbedring.

LOKALSAMFUND / OPLAND

Playmaker til lokalsamfunds- / medborgerskabsinitiativer

Oplandsudvalget har i sine anbefalinger lagt vægt på, at oplandsbyerne alle har forskellige behov, og at det skal være lettere for borgere og andre aktører at komme i kontakt med kommunen i forbindelse med konkrete projekter i deres lokalsamfund.

Sammenhængskraft og lokalt engagement er afgørende for at kunne fastholde og udvikle et socialt, økonomisk og bæredygtigt velfærdssamfund. Derfor skal kommunen styrke lokalområdernes muligheder og forudsætninger for at tage medansvar for den lokale udvikling og det lokale samarbejde. Koblingen mellem kommune og lokalområder skal gøres mere smidig. Kontakten ind i kommunen skal optimeres, lokale aktører skal have lettere adgang til sparring, og der skal i højere grad ske en koordinering og videndeling internt i kommunen i forhold til samarbejdet i lokalområderne.

Forligspartierne er enige om at styrke indsatsen for at fremme lokalsamfunds- og medborgerskabsinitiativer. Der afsættes 1 mio. kr. årligt fra og med 2022 til en playmaker-funktion, som skal samarbejde med og støtte de lokale medborgerskabsinitiativer og facilitere og udvikle de lokale aktørers samarbejde med kommunen og lokalsamfundet. Indsatsen organiseres i Innovation og Medborgerskab i Borgmesterens Afdeling.

Det er forligspartiernes forventning, at de faciliterende medarbejdere på skift også vil arbejde ud fra lokationer rundt om i lokalsamfundene, fx biblioteker, lokalcentre, i bylivshuse eller på andre relevante lokationer. De skal blandt andet være med til at formidle oplandspuljen i investeringsplanen for 2024-2033 som en mulighed for finansiering af konkrete, borgerinitierede projekter i lokalsamfundene i oplandsbyerne.

ERHVERV

Erhvervsområdet og Aarhuskompasset

Erhvervsplan 2020-2023 "Partnerskab for bæredygtig vækst" rummer en række initiativer på det erhvervspolitiske område, som der løbende arbejdes med i forpligtende partnerskaber med alle relevante aktører, ikke mindst uddannelses- og erhvervslivet i og omkring Aarhus. Hertil kommer, at der i forbindelse med budget 2021 for Aarhus Byråd blev vedtaget en ambitiøs erhvervspakke på 120 mio. kr., som nu er under gennemførelse, og som også rummer en række uddannelsesmæssige tiltag.

Erhvervspakken er således et stærkt supplement til erhvervsplanen, der gør det muligt at skalere eksisterende initiativer samt sætte nye i gang, ikke mindst i relation til den grønne omstilling og FNs bæredygtighedsmål. En midtvejsstatus viser, at der er rigtig fin fremdrift i de konkrete initiativer, og den faktuelle udvikling i antal arbejdspladser viser, at eksisterende og nye virksomheder har lyst til og interesse for at udvikle sig i Aarhus.

Der skal også fremadrettet sikres en systematisk opfølgning på målene i erhvervshandlingsplanen, og opfølgningen skal fremadrettet være synlig, dynamisk og dialogorienteret. Ejerskabet i Erhvervskontaktudvalget skal fastholdes, men også bredes ud til en langt større kreds, herunder SMV og vækstlaget, og alle virksomheder skal opleve, at Erhvervsplanen også er deres plan. Erhvervsplanen skal i 2022 midtvejsrevideres i samarbejde med EKV med fokus på at opstille mål billeder/effektmål for en række nøgleparametre og fælles udfordringer, herunder ikke mindst i forhold til rekruttering og beskæftigelse.

Opfølgningen på disse vil over tid kunne give et mere nuanceret billede af erhvervsindsatsen, -udviklingen og -prioriteterne, også set i forhold til undersøgelser om kommunernes erhvervsvenlighed. I samarbejde med medlemmerne i Erhvervskontaktudvalget og andre relevante parter skal der sikres en formidling og dialog om resultater og udfordringer.

Der laves en årlig opfølgning på erhvervsplanen i marts og med udgangspunkt i opfølgningen inviteres der i samarbejde med Erhvervskontaktudvalget til opfølgende virtuelle dialogmøder/rundbordssamtaler. Med udgangspunkt i opfølgningen fra marts udarbejdes en byrådsindstil-

ling, som forelægges Byrådet sammen med regnskabet og de øvrige rapporteringer, der tidsmæssigt følger regnskabsindstillingen.

Det er vigtigt at der holdes fokus på kontinuiteten i Erhvervsplanerne, når en ny erhvervsplan skal udvikles i denne budgetperiode. Det kræver et langsigtet perspektiv og et vedvarende, vedholdende fokus at sikre en bæredygtig vækst i Aarhus – som Aarhus Kommune kun kan lykkes med gennem en bred inddragelse af alle erhvervsaktører.

Byrådet har for kort tid siden vedtaget Aarhuskompasset om "mindre system - mere borger". Det er i den sammenhæng vigtigt, at også erhvervsområdet omfattes af Aarhuskompasset med stærk vægt på samskabelse, ligeværdig kommunikation, fokus på virksomhederne fremfor systemet, nedbrydning af siloer, partnerskaber om fælles mål osv.

Aarhus Kommune har en stor kontaktflade til mange forskellige virksomheder omkring byggeri, miljø, arbejdskraft, grøn omstilling, indkøb, lokaliseringsager, kulturprojekter mv. Afsættet for dialogen er ønsket om både at understøtte virksomhedernes strategiske planer og hjælpe dem med at finde vej i praktiske udfordringer. På tværs af Aarhus Kommunes forskellige indgange for erhvervslivet påhviler der et ansvar for at koordinere indsatsen på de indre linjer, så virksomheden oplever, at alle døre er 'den rigtige dør', og at de kontaktes af den fagperson eller afdeling, der kan hjælpe virksomheden videre.

Aarhus Kommune har indgået aftale med Erhvervshus Midtjylland om levering af lokal, generel erhvervsservice til og med udgangen af 2024. Det betyder, at en stor del af den løbende kontakt til byens virksomheder går igennem Erhvervshuset. Derfor indgår det som en del af aftalen, at der afholdes statusmøder mellem Erhvervshuset og Erhverv og Bæredygtig Udvikling mindst en gang i kvartalet, hvor der sker en aktivitetsopfølgning, statusrapportering og brugerevaluering samt struktureret kvalitativ opfølgning og videndeling omkring den samlede virksomhedsrettede erhvervsservice i Aarhus Kommune. Erhvervskontaktudvalget vil fremover få disse opfølgninger til drøftelse.

På samme vis har Aarhus Kommune en delaftale om specialiseret erhvervsservice som en del af aftalen mellem KKR-Midtjylland og Erhvervshus Midtjylland 2021. I delaftalen er der lagt vægt på, at Erhvervshuset formidler de problemstillinger, som virksomhederne kan opleve, til Erhverv og Bæredygtig Udvikling. Det kan fx være, at virksomheden skal udvide og søger ny lokalisering eller byggetilladelse, at der er behov for flere ansatte – herunder ønsker om ansættelse af ledige akademikere eller international arbejdskraft. Problemstillinger som Aarhus Kommune har mulighed for at bistå med på forskellig vis.

Fremadrettet vil Erhvervskontaktudvalget løbende få indsigt i disse tilbagemeldinger mhp. drøftelse af eventuelle tiltag og iværksættelse af initiativer – i samarbejde med relevante virksomheder og brancher.

Det ligger i sagens natur, at alle parter skal bidrage, for at der kan være tale om samskabelse. Forligspartierne forventer også et konstruktivt medspil fra erhvervslivet – konstruktiv kritik er altid velkommen, men det er også et fælles ansvar at kommunikere faktabaseret og imødegå uberetti-

gede fordomme og generaliseringer til skade for vores erhvervsmæssige by-brand, vores rekruttering og vores investeringsklima. Omvendt skal vi sikre, at vi har fokus på de rigtige ting i opgaven og samarbejdet med at rette op på de forhold som reelt set måtte have en negativ effekt på vores by-brand, rekruttering og investeringsklima eller som på anden måde måtte være hæmmende for vores erhvervsliv.

Velfærdsteknologisk OPI-puljes opsparring udmøntes i samskabende proces

Et tæt og udviklingsorienteret samarbejde med erhvervslivet om udvikling af nye innovative løsninger til at håndtere kommunens opgaver er et af de vigtigste bidrag kommunen kan yde til erhvervsudviklingen.

Velfærdsteknologisk OPI-pulje (tidligere Velfærdsteknologisk Udviklingspulje) har eksisteret siden 2014 og har været med til at igangsætte og medfinansiere en række velfærdsteknologiske udviklingsprojekter, som f.eks. DokkX, Taxa-til-bus og Min Video. Aktuelt er et hygiejnenudgingsystem fra den aarhusianske vækstiværksættervirksomhed Zurface ved at blive implementeret på 13 skoler med spændende perspektiver for bl.a. sygefravær, indeklima og rengøring.

I forbindelse med budget 2021 blev puljens erhvervsrettede fokus styrket ved at betone puljens fokus på at fremme offentlig-private innovationsprojekter (OPI-projekter), hvor nytænkning af offentlig service og tæt dialog med brugerne anvendes som afsæt for erhvervsudvikling.

I dialog med Handicaprådet og interesserede virksomheder, klyngeorganisationer og vidensmiljøer sættes der på den baggrund nu fokus på en proces, hvor modne projektideer, som understøtter bedre tilgængelighed og andre prioriteringer indenfor handicappolitikkens fire fokusområder, identificeres og modnes med henblik på at realisere de mest lovende projekter.

Projekterne vurderes efter de generelle kriterier for puljen, dvs. effektiviseringer i den kommunale drift, øget velfærd, bedre arbejdsmiljø og erhvervsudviklingspotentiale, så det forudsættes, at den samlede projektportefølje bidrager positivt på alle områder, og herved også understøtter målsætningerne i bæredygtighedsplanen. Hele puljens opsparring ultimo 2020 på godt 10 mio. kr. sættes i spil til denne proces. Indsatser for velduftende plejehjem finansieres efter ansøgning inden for puljens budget.

Smart Aarhus og erhvervsudvikling

Der er netop vedtaget en ny strategi for Smart Aarhus, der definerer de seks mest forretningskritiske udfordringer (klima, sundhed, beskæftigelsesområdet, skoleområdet, borger- og virksomhedskontakt samt en styrkelse af de digitale fundament), som Aarhus Kommune ønsker at samarbejde med erhvervslivet om for at finde bedre og mere bæredygtige løsninger. Dette samarbejde er med henblik på at skabe innovation og teknologispring samt at kunne skalere løsninger både internt og eksternt.

Aarhus Kommune har et stort potentiale som innovations-, test- og implementeringspartner for erhvervsvirksomheder, hvilket kan ske gennem flere og stærkere OPP og OPI samarbejder med den private sektor. For at kunne udnytte dette potentiale bedre end i dag ønsker forligspartierne at

styrke sammenhængen mellem erhvervsområdet, velfærdsteknologi og it-området under Smart Aarhus-sekretariatet.

Planområdet

Fastholde et højt antal plan- og byggesagsbehandlere

En by i stor vækst stiller store krav til plan- og byggesagsområdet. For at holde samme takt som byudviklingen er forligspartierne enige om at tilføre området flere midler. Samtidigt ønskes et større fokus på arbejdet med helhedsplaner og opdatering af registreringen af bevaringsværdige bygninger.

Der er enighed om at en samlet tilførsel på 12 mio. kr. årligt fra og med 2022, som finansieres fra den aktuelt positive udviklingsøkonomi i de fem store byudviklingsprojekter. Herudover kan op til 3 mio. kr. finansieres igennem omlægning af finansieringsstruktur på byggesagsområdet.

Det forudsættes, at der med dette løft også er taget højde for udløb af bevillinger af midlertidig karakter.

Vedrørende de fem store byudviklingsprojekter forudsætter finansiering herfra, at der konkret i de enkelte år er det nødvendige økonomiske overskud. Den aktuelle vurdering, at der i de første år i budgetperioden er tilstrækkelig plads i økonomien for Aarhus Ø, og at det efterfølgende kan gøre sig gældende for Lisbjerg. De øvrige projekter har aktuelt en noget strammere økonomi, og muligheder for at tilføre plan- og byggesagsområdet midler herfra skal derfor vurderes nøje fra år til år. Den konkrete udmøntning til det næste år beslutes konkret i den supplerende forventede regnskabsindstilling efter anbefaling fra Borgmesterens Afdeling. Første gang ved det forventede regnskab for 2021.

Helhedsplaner

Der er meget gode erfaringer med udarbejdelsen af helhedsplaner for afgrænsede områder i byen, f.eks. i forbindelse med fortætning eller anden byudvikling. Helhedsplanlægning er medvirkende til at involvere borgerne og lokalsamfundene i en tidlig dialog om byens udvikling. Desuden giver helhedsplanlægningen en tydelig forventningsafstemning med byudviklingens aktører, og de kan i mange tilfælde lette arbejdet med den efterfølgende udarbejdelse af lokalplaner.

Forligspartierne ønsker at opprioritere arbejdet med helhedsplaner, så der fremadrettet kan holdes en endnu højere kadence i arbejdet med helhedsplaner end i dag, så arbejdet med frivillige udbygningsaftaler kan styrkes, og borgerinddragelsen udvikles. Dermed kan flere områder i byen, herunder bl.a. Trøjborg, Latinerkvarteret, Christiansbjerg og Lystrup, få glæde af den borgerinddragelse og forbedring af kvalitet og sammenhæng i plangrundlaget, som anvendelsen af helhedsplaner resulterer i.

Arbejdet med helhedsplaner opprioriteres fremadrettet, så der kan arbejdes med 10-12 samtidigt igangværende helhedsplaner svarende til en årlig gennemførsel af cirka 4 helhedsplaner.

Registrering af bevaringsværdige bygninger

På nuværende tidspunkt indeholder kommunens SAVE-register kun bevaringsværdige bygninger fra før 1940, hvilket betyder at store dele af industri- og velfærdssamfundets bebyggelser ikke er sikret eller varetages som værende af særlig bevaringsinteresse. Forligspartierne er enige om, at SAVE-registreringen i løbet af budgetperioden skal opdateres med alle bygninger opført mellem 1940 og 1970, samt en genregistrering af bygninger opført før 1940. Den samlede udgift hertil er anslået til 6,9 millioner kroner fordelt over årene 2022-2025, som finansieres indenfor det samlede budgetløft til plan- og byggesagsområdet. Herefter foretages en opdatering hvert femte år, hvor der tages yderligere fem år med i registreringen. Udgiften hertil er anslået til 1 mio. kr. hvert 5. år.

Den nærmere proces for opdateringen udvikles i samarbejde med Lokalt Kulturmiljøråd, og der gennemføres i den sammenhæng en analyse og efterfølgende revision af rådets sammensætning, forretningsorden og betydning for byens udvikling og bevarelsen af de kulturhistoriske kvaliteter.

KOLLEKTIV TRAFIK

Forligspartierne er enige om, at den kollektive trafik spiller en central rolle i forhold til at sikre effektiv og bæredygtig mobilitet i Aarhus Kommune. Økonomien for den kollektive trafik har været belastet i flere år. Herudover har corona-pandemien været et stort tilbageslag, som dog finansielt har været dækket af den statslige kompensation. Det forudsættes, at eventuelle langsigtede effekter af corona også i de kommende år vil blive kompenseret af Staten.

For at imødegå den økonomiske ubalance, der har været på området, løftes den økonomiske ramme for den kollektive trafik med 30 mio. kr. årligt fra og med 2022. Med det foreslåede budgetløft vurderes det, at der på kort og mellemlangt sigt er skabt ro om områdets økonomi. Der knytter sig dog en vis usikkerhed til denne vurdering, og forligspartierne ønsker at følge udviklingen og er indstillede på at drøfte yderligere budgettilførsler i kommende budgetter, hvis det viser sig nødvendigt. I arbejdet med ny kollektiv trafikplan prioriteres en god og stabil dækning af pendlertrafikken og de øvrige store rejsestrømme. Det er afgørende, at der er høj frekvens og pålidelig busdrift langs indfaldsvejene og på ringvejene i Aarhus. Samtidigt er det også væsentligt at sikre en fortsat god dækning af oplandets transportbehov, så man ikke er afhængig af egen bil, hvis man vælger at bosætte sig uden for de større boligområder.

Der er gennem årene opbygget en meget betydelig egenkapital i Aarbus, og det vurderes derfor, at egenkapitalen kan reduceres med 60 mio. kr., som kan finansiere de første to års budgetløft. Det vurderes, at dette kan ske samtidig med, at der fortsat budgetteres med løbende tilbagebetalinger af overskud. Budgetløftet sikrer grundlag for, at arbejdet med en ny kollektiv trafikplan, som skal gælde fra medio 2023, kan udarbejdes ud fra en forudsætning om et serviceniveau, som samlet set svarer til det nuværende.

SUNDHED

Godt helbred efter smitte med COVID-19

Den kommunale rehabilitering oplever i stigende grad efterspørgsel på genoptræning/rehabilitering af senfølger efter et COVID-19-forløb. Der afsættes derfor 2 mio. kr. i 2022 til rehabiliterende indsatser til personer ramt af senfølger.

Investeringsmodeller på sundhedsområdet

Forligspartierne ønsker at investere i sundhed og omsorg i den sammenhæng Sundhed og Omsorg om at fremlægge konkrete forslag til investeringsmodeller. I det omfang investeringsmodellerne ved regnskabsopgørelsen viser et overskud, vil forligspartierne vurdere, om en del af overskuddet kan øremærkes ældreområdet. Ældreområdets budgetmodel er baseret på en forudsætning om sund aldring, og investeringsmodeller på sundhedsområdet vil på langt sigt bidrage til at styrke den sunde aldring.

Støtte til ophør af brug af nikotinprodukter

Hjælp til ophør af nikotinafhængighed er en rigtig god investering i sundhed – først og fremmest for den enkelte, der lykkes med et ophør af nikotinafhængighed. Den nuværende investering i flere rygestopforløb, som løber indtil 31. marts 2022. Det er samlet en god investering for kommunen, idet en rygestopper gennemsnitligt og forsigtigt vurderes at spare kommunen for 5000 kr. årligt.

Forligspartierne er enige om at investere 0,9 mio. kr. årligt i de fire år 2022-2025 i en fortsat udvidet indsats med ca. 600 forløb til ophør af nikotinafhængighed årligt og inklusiv gratis rygestopmedicin. Investeringen finansieres af restmidler under "Fælles om Nye Løsninger". Forligspartierne forudsætter, at succesraten lever op til landsgennemsnittet. De konkrete indsatser drøftes i Sundheds- og Omsorgsudvalget.

KULTUR OG IDRÆT

Børnekultur

Kultur og kunst skaber dannelse, nye oplevelser og nye perspektiver på livet. Kultur kan inspirere og være fundament for nye fællesskaber. Derfor er det sundt og fordelagtigt, at børn i en tidlig alder inddrages i kulturen. Visionen for et Børnekulturproduktionscenter på Brobjergskolen giver børn muligheden for at udvikle sig og lære gennem børnekultur.

Forligspartierne er enige om at afsætte 0,5 mio. kr. årligt til drift af børnekulturområdet for at sikre omdannelsen af Brobjergskolen til en unik attraktion og et fælles rum for børnekulturelle tilbud.

Fritids- og Kulturpas

Alle børn og unge skal have muligheden for at deltage i sunde aktiviteter og fællesskaber. Aarhus Kommune har haft succes med fritidspasset, som giver denne mulighed til børn, som ellers ikke har ressourcerne med hjemmefra. Med fritidspasset har man kunnet få tilskud til kontingent- og deltagerbetaling i folkeoplysende foreninger og kommunale eller kommunalt støttede børnekulturtilbud.

Forligspartierne er enige om at udvide fritidspasset til også at omfatte kulturtilbud og -oplevelser, så flere børn og unge, samt deres familier, kan få gavn af kultur og fritidsaktiviteter. Der afsættes 0,75 mio. kr. årligt til at omdanne tilbuddet til et Fritids- og Kulturpas.

ReThinkers

Siden Kulturhovedstadsåret i 2017 har Frivilligprogrammet ReThinkers bidraget med et hav af frivillige til kulturelle aktiviteter og events. Vedligeholdelsen af det store netværk af frivillige er af afgørende betydning for, at Aarhus kan bibeholde det antal og omfang af events, der er i dag. Frivilligheden skal fortsat styrkes og dyrkes, da værdien for den enkelte frivillige, arrangørerne og hele Aarhus er stor og støtter op om kommunens medborgerskabspolitik. Civilsamfundet er en vigtig driver i forhold til at sikre det gode liv, og ReThinkers bidrager til at medskabe, inkludere og involvere på tværs af alle baggrunde.

Forligspartierne er enige om at give permanent støtte til Frivillighedsprogrammet ReThinkers med 1,0 mio. kr. årligt fra og med 2022.

Genstart af byens kultur-, sports- og fritidsliv

Covid-19 ramte det aarhusianske kultur-, sports- og fritidsliv hårdt. På den baggrund blev der i 2020 i partnerskab mellem Salling Fondene og Aarhus Kommune oprettet lokale hjælpepakker målrettet områderne. De lokale hjælpepakker bidrog sammen med statslige hjælpepakker i 2020 og 2021 til at holde hånden under kultur-, sports- og fritidslivet under pandemien, men der er fortsat behov for hjælp. Byens aktører er stadig udfordret på mulighederne for skabe tilstrækkelige indtægter.

Forligspartierne er derfor enige om at evt. overskydende midler fra hjælpepakkerne reserveres til genstartsinitiativer målrettet byens kultur-, sports- og fritidsliv. Målet er - i overensstemmelse med byrådsbeslutningen - at sikre, at vi ikke taber de sidste mange års udvikling på gulvet, og at byen kan opretholde sit stærke kultur-, sports- og fritidsliv til gavn for borgere, besøgende og byens udvikling. Salling Fondene er enige i, at der fortsat er et klart behov for at støtte op omkring genstart af området, og midlerne udmøntes således som hidtil i dialog med Salling Fondene.

Folkeskolernes brug af idrætsfaciliteter

Kultur og Borgerservice og Børn og Unge anmodes om i fællesskab at udarbejde en vurdering af modeller til at øge skolernes køb / brug af selvejende idrætsanlæg. Modellerne forelægges forligspartierne i 1. kvartal 2022.

Daghøjskoler

Kultur og Borgerservice og Sociale Forhold og Beskæftigelse udarbejder en belysning af vilkårene og mulighederne for at anvende pladser på daghøjskolerne. Der afsættes derudover 1 mio. kr. i 2022 til folkeoplysningsmidler målrettet daghøjskolerne. Beløbet finansieres via arbejdet med korrekte data.

Film X

Verdenen er i høj grad defineret af digitale og visuelle fortællinger. Hvis børn og unge skal kunne navigere i medieverdenen, der både indeholder informationsoverload og fake news, skal de klædes på til at blive dannede og kritiske mediebrugere. Læringsaktiviteterne i Film X bygger bro mel-

lem forståelsen af fortælling, forståelsen af medieteknologi og egen produktion. Målgruppen for Film X vil potentielt være alle byens borgere.

Forligspartierne er enige om årligt at afsætte 2,2 mio. kr. til Film X. De afsatte driftsmidler gør, at Kultur og Borgerservice kan søge ekstern finansiering til etablering af produktions- og læringsfaciliteter på Dokk1. Forligspartierne anmoder Kultur og Borgerservice om at afsøge mulighederne for ekstern finansiering hertil.

LitteratureXchange

LitteratureXchange er en tilbagevendende litteraturfestival, der typisk henvender sig til de ældre medborgere. Festivalen finder sted på både kulturinstitutioner, i kirker, i byrummet og lokalcentre. Festivalens midlertidige, 3-årige bevilling fra Aarhus Kommune er ophørt og det er ikke muligt at drive festivalen videre på samme niveau med eksisterende ressourcer og ekstern finansiering.

Forligspartierne er enige om at afsatte 0,4 mio. kr. årligt fra 2022 og frem, således at festivalens høje niveau kan fortsættes.

ØVRIGE OMRÅDER

Fremtidens administrationsbygninger

Coronakrisen har ændret den måde de administrative opgaver varetages på. Virtuelle møder og distancearbejde er på en helt anden måde blevet en del af hverdagen. Erfaringerne har vist, at virtuelle møder ofte er meget effektive, men at det fysiske møde også i nogle sammenhænge er vigtigt. Overalt i samfundet har det sat gang i overvejelser om fremtidens administrative arbejdsplads. Giver det stadig mening, at alle har deres egen arbejdsplads, eller bør kontorfællesskabet gentænkes på en helt anden – og måske mere pladsbesparende måde?

Forligspartierne er opmærksomme på både de muligheder og de udfordringer, som udviklingen giver, men ønsker at vi tager os tid til at tænke os godt om. Teknik og Miljø anmodes om efter koordinering i Direktørgruppen og med inddragelse af MED-organisationen at fremlægge et oplæg til strategi for fremtidens administrationsbygninger inden udgangen af 2022. Rammeaftalen mellem de faglige organisationer og Aarhus Kommune om hjemmearbejde giver den lokale ledelse mulighed for at tilrettelægge hjemmearbejdet hensigtsmæssigt.

Overholdelse af servicerammen og anlægsrammen

Kommunerne er underlagt en ramme for serviceudgifter, hvor en overskridelse af rammen kan medføre, at kommunen pålægges en økonomisk sanktion. For at Aarhus Kommune bidrager til overholdelse af servicerammen, er det i 2022 nødvendigt at indlægge en negativ reserve, som efterfølgende skal udmøntes, hvis der viser sig behov herfor.

For at overholde servicerammen i 2022 ser det dermed ud til at blive nødvendigt at lægge en begrænsning på forbrug af midler, der er sparet op i tidligere år. Som udgangspunkt vil det derfor IKKE være muligt at forbruge af opsparring i 2022 udover det, der er lagt ind i budgettet på nuværende tidspunkt, men det vil løbende blive vurderet i løbet af året, om mindreforbrug på nogle om-

råder kan give mulighed for øget forbrug på andre områder. På socialområdet og den kollektive trafik forudsættes det, at de tilførte midler i budgettet vil reducere behovet for forbrug af opsparing.

Kommunerne er også underlagt en samlet ramme for de samlede bruttoanlægsudgifter i kommunerne under et. For at Aarhus Kommune bidrager til overholdelse af anlægsrammen, kan det blive nødvendigt inden den endelige budgetvedtagelse at indlægge en negativ reserve, som efterfølgende kan udmøntes, hvis der viser sig behov herfor.

ANLÆG

Nye anlægsbeløb i 2024 og 2025

Aarhus Kommune bruger cirka 2 mia. kr. årligt i gennemsnit til nye anlægsinvesteringer i perioden 2022-2025. Heraf finansieres cirka 1,1 mia. kr. årligt i gennemsnit af anlægsindtægter fra blandt andet grundsalg.

Blandt de væsentligste anlægsprojekter i perioden er de større byudviklingsprojekter (de bynære havnearealer, Godsbanen, Lisbjerg, Sydhavns kvarteret, Tage-Hansensgade/Amtssygehuset), vejprojekter under MOVE (mobilitets- og vejfond), Beder-Beringvejen, Viborgvej, aftalen om de udsatte boligområder, dagtilbuds- og skoleudbygning, energirenoveringer samt vedligeholdelse og genopretning af kommunale bygninger og veje. Hertil kommer en lang række mindre projekter.

I sidste års budget blev der lagt en langsigtet plan for investeringerne i 10-års perioden 2024-2033. For at imødekomme de nye investeringsbehov, der løbende viser sig i perioden, blev der ud af den samlede plan reserveret 80 mio. kr. årligt i en buffer, der fordeles for 2 år ad gangen. I dette års budget fordeles i alt 160 mio. kr. i 2024 og 2025, og forligspartierne er herudover enige om at afsætte beløb til konkrete projekter fra andre anlægspuljer.

BØRN OG UNGE

Specialklasse- og specialdagtilbudskapacitet

Antallet af børn, der har behov for specialklasseundervisning, har i de seneste år været stigende både i Aarhus og på landsplan. Samtidig viser de faktiske elevtal også, at andelen af specialklasseelever blandt alle børn i alderen 6-15 år er stigende.

Ankestyrelsen har desuden besluttet, at elever, som vurderes at have behov for at gå i en specialklasse, skal tilbydes et specialtilbud inden for én måned og ikke som hidtil ved det næstkommende skoleår.

Antallet af børn i dagtilbud, som har behov for et specialpædagogisk tilbud efter servicelovens § 32, er også stigende. § 32-tilbud er de særlige dagtilbud for børn med betydelig og varigt nedsat fysisk og/eller psykisk funktionsevne.

Forligspartierne er enige om, at der gives 46,8 mio. kr. til udvidelse af kapaciteten til specialklasser og specialdagtilbud, som fordeles med 23,4 mio. kr. i hvert af årene 2023 og 2024. Anlægsmidlerne kan anvendes fleksibelt til både udvidelse med specialdagtilbudspladser og specialklassekapacitet på skolerne. Det giver mulighed for en udbygning af specialkapaciteten på både dagtilbuds- og skoleområdet på den korte bane. Der forventes inden for få år være behov for at tilføre området yderligere midler for at imødekomme stigningen på både specialskole- og specialdagtilbudsområdet.

Genopretning på dagtilbudsområdet

Forligspartierne ønsker, at børnene skal have deres hverdag i dagtilbud med tidssvarende fysiske rammer og et godt indeklima. Til trods for at der løbende er investeret i dagtilbuddenes fysiske rammer er der fortsat dagtilbudsafdelinger i midlertidige pavilloner i Aarhus Kommune, hvor indeklimaet kan være udfordret.

Forligspartierne er derfor enige om at ændre opgørelsen af dagtilbudskapacitet, så midlertidig kapacitet i form af pavilloner ikke fremadrettet skal tælles med i de årlige kapacitetsopgørelser på dagtilbudsområdet. Dermed kan erstatningskapacitet for de midlertidige pavilloner finansieres af midlerne afsat til pladsbehov i Aarhus Kommunes investeringsplan for 2024 til 2033 i takt med, at der er behov for udfasning af pavillonerne.

I investeringsplanen blev der afsat 685 mio. kr. til opførelse af dagtilbudsbyggerier i Aarhus Kommune. Hvis det viser sig, at beløbet på pladsbehovsreserven ikke er dækkende for behovet i hele perioden, vil det være nødvendigt at regulere reserven for også fremadrettet at sikre pasningsgarantien i Aarhus Kommune.

Indeklima på Samsøgade Skole

Der afsættes 1,3 mio. kr. i 2024 og 2025 til indeklimatiltag på Samsøgade Skole. Midlerne kan eventuelt fremrykkes.

SOCIALOMRÅDET

Brandsikring af sociale tilbud

Der afsættes 2 mio. kr. i 2024 og 2025 til brandsikring af tilbud indenfor det specialiserede socialområde. Denne prioritering betyder, at forslagene fra screeningen af brandsikkerheden i alle tilbud kan implementeres i en praktisk hverdag, f.eks. ABA-anlæg, opgradering af visse bygningselementer, herunder branddøre m.v. Uddannelse, vejledning og instruktion af personale samt øvrige anbefalinger fra brandmyndighederne indgår også i arbejdet. Udgiften finansieres af bygningsgenopretningsmidler.

Modernisering af sociale tilbud med henblik på nygodkendelse af det sociale tilsyn

En række sociale tilbud i Sociale Forhold og Beskæftigelse har hidtil været godkendt af det sociale tilsyn som enheder med flere adresser. Som et led i at få de enkelte tilbud godkendt ét for ét skal tilbuddene nygodkendes. Det har afstedkommet krav om etablering af toilet og køkken i en række boliger. Der afsættes 8 mio. kr. i 2024 og 2025 til dette formål. Det er forventningen, at der kan blive behov for flere midler end de 16 mio. kr., der afsættes i nærværende budgetforlig. Forligspar-

tierne anmoder derfor Social Forhold og Beskæftigelse om at fremsende en indstilling med det samlede behov i forbindelse med nygodkendelse af tilbuddene samt en finansieringsplan herfor. Der kan yderligere åbnes for fremrykning af indsatserne, hvis det anbefales i indstillingen. Finansieringen kan hentes fra midler afsat på driften, sparede vedligeholdelsesmidler i forbindelse med modernisering af tilbuddene, øvrige midler på anlægsområdet, herunder mindrebehov eller mindreforbrug ift. allerede afsatte midler, sparede tomgangsudgifter eller lignende. Der kan herudover i samarbejde med Borgmesterens Afdeling ske et genbesøg af forudsætningerne ved afsættelse af midler til boliger i Sociale Forhold og Beskæftigelse i investeringsplanen for 2024-2033.

Indvendig reovering af Aarhus Krisecenter

Aarhus Krisecenter har 14 lejligheder til kvinder og deres børn, der har behov for støtte i vanskelige situationer. En række af lejlighederne har været plaget af problemer med fugt. I 2022 og 2024 reoveres vinduer og døre samt taget på ejendommen af udlejeren, hvilket vil forbedre indeklimaet. I 2021 er der gennemført et pilotprojekt for at forbedre indeklimaet via en række indvendige tiltag. Baseret på erfaringerne herfra vurderes det, at fugtproblemerne kan afhjælpes i de resterende 13 lejligheder samt fælles og personalerum for 1,3 mio. kr.

Forligspartierne ønsker at prioritere denne indsats og afsætter derfor de nødvendige midler i 2024. Beløbet kan fremrykkes, hvis projektet kan gennemføres på et tidligere tidspunkt.

ÆLDRE OG SUNDHED

Dagcentre

Antallet af ældre, der er brugere af et dagcenter, har været stigende de seneste år. For at imødekomme den øgede efterspørgsel planlægges en ny struktur for dagcentrene, hvor der bl.a. etableres et nyt dagcenter på Graham Bells Vej, hvor DemensCentrums tidligere bygninger ombygges og istandsættes. Desuden laves en udvidelse af det eksisterende dagcenter ved lokalcenteret i Kolt. Det er afsat samlet set 19 mio. kr. til det videre arbejde (13 mio. kr. i 2024 og 6 mio. kr. i 2025), og Sundhed og Omsorg anmodes om at arbejde videre med den samlede plan med afsæt i denne ramme.

Velfærdsteknologi

Der afsættes 3 mio. kr. i 2025 til udbygning af velfærdsteknologi i plejeboliger.

Renovering af toilet og baderum

Plejhjemsbaderum i plejeboliger har en væsentlig arbejdsmiljømæssig vinkel for plejepersonalet, når beboeren skal have hjælp i forhold til toiletbesøg og øvrigt brug af baderum. Det medfører krav til indretningen af plejhjemsbaderum. En stor del af renoveringerne er allerede finansieret i tidligere års budgetforhandlinger, dog med undtagelse af 30 plejeboliger på Egely. Derfor afsættes 3 mio. kr. i 2024, så Sundhed og Omsorg kan færdiggøre renoveringen af baderummene.

Plejhjem til udsatte borgere

Der afsættes 4,7 mio. kr. i 2024 til anlæg og arealerhvervelse til det plejhjem med 10 pladser for udsatte borgere, der er beskrevet i forliget.

Velduftende plejehjem

På plejehjemmene i Aarhus Kommune kan der være mange lugte og dufte – og disse påvirker de mennesker, som bor og færdes på plejehjemmene. I Aarhus Kommune er der stor fokus på, at plejehjemmene skal føles som et hjem og ikke en arbejdsplads eller institution. De ældre beboere skal se, føle og opleve plejehjemmene som rare og hjemlige steder, hvor man ønsker at bo og leve. Derfor har Sundhed og Omsorg igangsat en undersøgelse, der viser, at det er muligt at få plejehjemmene til at dufte bedre og dermed skabe behageligere og mere hjemlige rammer for beboere og pårørende. Dette vil medvirke til at øge livskvaliteten hos vores beboere.

Forligspartierne er enige om, at der skal afsættes 2,6 mio. kr. til igangsættelse af pilotindsatser på fem plejehjem, screening af øvrige plejehjem samt igangsættelse af indsatser på et afgrænset antal plejehjem. Udgiften finansieres via ansøgning til VTU OPI-puljen.

FRITID OG IDRÆT

Familiebad

Der er stor efterspørgsel efter et familiesvømmebad i Aarhus, som børnefamilier i øjeblikket må køre ud af byen for at opleve. Familiebadet skal erstatte det nuværende Gellerupbad og placeres i sammenhæng med det nye Sports- og Kulturcampus og den nye skole i Gellerup. Udover at tilbyde aarhusianerne en efterspurgt facilitet understøtter familiebadet også den positive udvikling, som området oplever, og vil bidrage til at tiltrække besøgende fra andre bydele.

Forligspartierne afsætter 15 mio. kr. fra anlægsbufferen i 2025 til opførelsen af familiebadet. De resterende 35 mio. kr. finansieres via de fælles midler i Teknik og Miljø til genopretning af bygninger, da det ikke længere vil være nødvendigt at renovere Gellerupbadet, der ellers stod overfor en omfattende renovering.

Idrætsfaciliteter

Der er stor efterspørgsel på brug kommunens idrætsfaciliteter, der er en vigtig ramme om det gode fritidsliv i Aarhus. Gode idrætsfaciliteter er med til at sikre rammerne for det aktive og engagerede forenings- og fritidsliv, og som centrale samlings- og mødesteder for byens borgere. Idrætsfaciliteterne er også med til at udgøre en del af grundlaget for borgernes fysiske og mentale sundhed.

For at understøtte dette er forligspartierne enige om at afsætte 12 mio. kr. årligt i 2024 og 2025 til idrætsfaciliteter.

I hele budgetperioden 2022-2025 er der afsat mere end 200 mio. kr. til idrætsfaciliteter. Hertil kommer den mulighed Kultur og Borgerservice har for at stille garanti for foreningers optagelse af lån til anlægsprojekter, hvilket gør at foreningerne bidrager med væsentlig medfinansiering af nye faciliteter.

Forligspartierne ønsker ekstraordinært at tilføre de 24 mio. kr. til idrætsfaciliteter og ønsker at rådmanden indkalder Idrætssamvirket og andre relevante parter til en drøftelse af følgende projekter:

- Udvidet halkapacitet i Vejlbj Risskov Hallen (CBU)

- Multihal i Åbyhøj
- Ny idrætshal i Solbjerg
- Kunstgræsbane i Viby Syd

Disse projekter ønskes vurderet i forhold til de almindeligt gældende prioriteringskriterier. Såfremt projekterne ikke lever op til kriterierne, overgår midlerne til den fremtidige prioritering af midler på idrætsområdet.

Idræts- og Sundhedstårnet, DGI-Huset Aarhus

Forligspartierne ønsker at tilkendegive en fortsat opbakning til projektet og anerkender behovet for tid til at rejse den nødvendige finansiering til projektet.

God tilgængelighed til idrætsfaciliteter

For at understøtte borgere med handicaps adgang til det aktive og engagerede forenings- og fritidsliv anmoder forligspartierne Kultur og Borgerservice om at undersøge, hvordan forholdene for handicappede kan forbedres i idrætsfaciliteterne. Undersøgelsen indgår i ny Sport- og fritidspolitik.

Forøgelse af garantiramme hos Kultur og Borgerservice

Kommunegarantierne hos Kultur og Borgerservice anvendes til at gøre sports- og kulturforeninger og -institutioner i stand til at optage lån til anlægsprojekter og er ofte nødvendige for at de kan etablere idræts- og fritidsfaciliteter. Efterspørgslen efter nye faciliteter viser, at der er pres på Kultur og Borgerservices garantiramme (kautionsmulighed).

For at kunne fortsætte og udvide den praksis, hvor foreningerne bidrager med væsentlig medfinansiering af nye faciliteter, er forligspartierne enige om en forhøjelse af garantirammen til 40 mio. kr. årligt fra 2022. Overførselsadgangen mellem årene opjusteres til +/- 40 mio. kr.

KULTUR

Ungdomskulturhuset

Ungdomskulturhuset er et vigtigt tilbud til unge og fungerer som øvebane, hvor de kan få erfaring med at producere kunst- og kulturprojekter og kulturarrangementer. Ungdomskulturhuset flyttede i 2019 ind i lokaler i det tidligere amtssygehus.

Huset har gennemgået en større renovering, men der er stadig et stort behov for investeringer i bygningen for at kunne udnytte bygningen optimalt og sikre, at bygningen også kan anvendes som nu, når Amtssygehuset er udviklet med blandt andet boliger. Eksempelvis vil der skulle ske en lyd-isolering af bygningen. Forligspartierne afsætter derfor årligt 2 mio. kr. i 2024 og 2025.

Den endelige udviklingsplan for Amtssygehuset forventes fremsendt til byrådet ultimo 2021. Renoveringen af og investeringerne i Ungdomskulturhuset skal respektere den endelige udviklingsplan samt øvrige rammer og krav i området. Kultur og Borgerservice inddrager Teknik og Miljø i, hvilke renoveringer og investeringer i Ungdomskulturhuset, der på den baggrund vil være nødvendige og hensigtsmæssige at gennemføre.

Kulbroen som kulturinstitution

Forligspartierne ønsker at støtte Kulbroen som en ny alternativ kulturinstitution og afsætter derfor 0,5 mio. kr. i fire år 2022-2025 som aktivitets- og driftstilskud. Beløbet finansieres via arbejdet med korrekte data.

Vedligeholdelse af kulturbygninger

En stor del af bygningsmassen under Kulturforvaltningen kræver snarlige investeringer i vedligehold, genopretning og klimatilpasninger, som det ikke er muligt at afholde indenfor de eksisterende vedligeholdelsesbudgetter for kulturbygninger eller de tværgående genopretningspuljer.

Da udfordringen med vedligeholdelse og genopretning forventes at være varig, afsættes i budgettet 1 mio. kr. årligt fra 2024 fra anlægsbufferen som permanent pulje til vedligehold af kulturbygninger.

Medfinansieringspulje til kultur

Kulturen og de kreative erhverv spiller en stor rolle for økonomisk vækst, branding af byen samt fastholdelse og tiltrækning af borgere til Aarhus Kommune. Kommunen kan sammen med de kreative erhverv og byens kulturinstitutioner udvikle attraktive initiativer og oplevelser, der styrker og udvikler hele Aarhus Kommune rettet mod byens borgere og turister, og fremmer målet om at gøre Aarhus til en attraktiv by at bo og arbejde i. Samtidig kan investeringer i kultur skabe en økonomisk aktivitet, der overstiger investeringen.

Der oprettes som et forsøg en kulturmedfinansieringspulje, som skal gøre det nemmere at få adgang til ekstern finansiering. Puljen skal blandt andet støtte kulturprojekter med større potentialer, og som resulterer i målbare effekter på f.eks. turisme, beskæftigelse, klima eller branding af byen.

Forligspartierne er enige om der som et engangsbeløb afsættes 3 mio. kroner hertil finansieret ved arbejdet med korrekte data. Forligspartierne forudsætter en prioriteringsrækkefølge med outcome-fonden først. Beløbet kan være til både drift og anlæg, da kravet om kommunal medfinansiering for at opnå tilskud kan være begge dele. Rammerne for udmøntningen af midlerne, fastlægges på baggrund af en drøftelse i Erhvervs-Kultur Forum. Herunder krav til ekstern finansiering samt effekten af finansieringen fra Kulturmedfinansieringspuljen. Såfremt forventningen til den samlede finansiering fra arbejdet med korrekte data ikke indfris i 2021, finansieres den af arbejdet i de efterfølgende år.

Omdannelse af Musikhusparken

I de kommende år realiseres ARoS' Next Level-projekt. I den forbindelse skal der i samarbejde mellem Musikhuset, ARoS og de omkringliggende kulturinstitutioner skabes en ny bypark i den eksisterende Musikhuspark og området mellem Musikhuset og Aros (Amfiscenen). Der blev i investeringsplanen 2024-2033 afsat kommunal medfinansiering hertil.

RealDania har bevilget 16 mio. kr. til omdannelsen af Musikhusparken. RealDania har samtidig oplyst, at den samlede finansiering skal være på plads, inden der laves en egentlig projektorganisation og dermed igangsætning af projektet. Der er tale om et projekt til samlet set 42 mio. kr. Der

udestår finansiering på 12 mio. kr. Omdannelsen af Musikhusparken bør ske i sammenhæng med opførelsen af Next Level, hvilket understøttes af det igangværende lokalplanarbejde.

Kultur og Borgerservice anmodes derfor om at fortsætte bestræbelserne på at finde finansieringsmankoen via søgning af midler hos fonde. Skulle det mod forventning ikke ske, skal den resterende manko tilvejebringes på baggrund af oplæg fra Borgmesterens Afdeling, Kultur og Borgerservice og Teknik og Miljø. Der er dermed garanti for, at den resterende manko finansieres, og projektet kan igangsættes.

NATUR

Vilde Aarhus

Aarhus har store ambitioner for naturen og der skabes med budgetforliget grundlag for historisk store naturinvesteringer de kommende år. Naturinvesteringerne skal sikre indsatser i alle dele af kommunen. Forligspartierne afsætter i alt 75 mio. kroner til indsatsen frem til 2025 i form af Skov- og Naturfonden.

10 mio. kr. finansieres fra bufferen i hvert af årene 2024 og 2025, hvilket supplerer de afsatte midler til miljø og biodiversitet i Investeringsplan 2024-2033, som også er 10 mio. kr. i hvert af årene 2024 og 2025. Herudover vil en del af indsatsen kunne finansieres af midler til klimatilpasning og de resterende beløb kan finansieres af den centrale reserve afsat til anlæg af Bering-Beder Vejen, som der nu er klarhed over, at der ikke fuldt ud bliver brugt for. Midlerne er udover, hvad der allerede er afsat til naturtiltag på eksempelvis Aarhus Ø.

Forligspartierne anmoder Teknik og Miljø om at sikre en grundig borgerinddragelse i forhold til nedenstående tiltag og fremsende indstilling om udmøntning af midlerne i Skov- og Naturfonden til forligskredsen senest inden sommerferien 2022.

Målsætninger, opfølgning og finansiering af yderligere tiltag

Der er sat ambitiøse målsætninger om blandt andet 8.000 hektar skov og 4.000 hektar naturarealer. Forligspartierne ønsker udarbejdet egentlige handleplaner til at nå målene. Handleplanerne skal der følges tæt op på i forbindelse med regnskabsaflæggelse de enkelte år.

Målsætningerne er opsat til indfrielse i 2030 og forligspartierne sikrer nu finansiering af indsatser frem til 2025. Der vil derfor være et yderligere investeringsbehov, som der i fremtidige budgetforlig skal sikres finansiering til blandt andet ved puljerne til natur og biodiversitet samt klimatilpasning i Investeringsplan 2024-2033.

Stadsbiolog

For at styrke den grønne dagsorden i Aarhus Kommune og skabe sammenhæng på natur- og biodiversitetsområdet er forligspartierne enige om at oprette en stilling som stadsbiolog i Aarhus Kommune. Stadsbiologen skal bidrage med understøttelse og udvikling af strategier og politikker for øget biodiversitet, klimatilpasning, bynatur, skove samt brugen af blå og grønne rekreative områder, som sikrer sammenhæng på tværs mellem de forskellige områder.

Stadsbiologen skal give rådgivning til byrådet i spørgsmål om kommunens grønne udvikling og vil kunne indgå i samarbejde med andre områder i Aarhus Kommune (eksempelvis sundhedsområdet) for at sikre løsninger, der skaber synergier på tværs. Stadsbiologen bliver ansvarlig for det strategiske overblik over kommunens eksisterende naturprojekter og skal være med til at sørge for, at vi får sat handling bag kommunens grønne visioner. Der afsættes fra 2023 1,5 mio. kr. årligt til tiltaget finansieret af puljen til miljø og biodiversitet. Da puljen først har midler fra 2024 fremrykkes der midler til 2023 fra de senere år.

Skovbrugerråd

Ud over at spille centrale roller i relation til biodiversitet og klima har skovene i Aarhus Kommune en stor rekreativ værdi for kommunens borgere. For at sikre fastholdelsen og en fremadrettet styrkelse af skovenes rekreative værdi er større brugerinddragelse vigtigt.

Forligspartierne ønsker derfor at etablere et skovbrugerråd. Særligt Marselisborgskovene har stor rekreativ værdi for kommunens borgere og har et højt brugertryk. Med sigte på at sikre stærkere inddragelse af skovenes brugere ønsker forligspartierne at etablere en forsøgsordning med et skovbrugerråd for Marselisborgskovene. Skovbrugerrådet skal skabe et forum for skovens faste brugere og interesseorganisationer, hvor brugerforhold, ønsker, løsninger, vedligeholdelse mv. kan diskuteres mellem skovenes forskellige interessenter. Skovbrugerrådet inddrages i kommunens beslutningsprocesser på de relevante områder.

Forsøgsordningen med skovbrugerrådet evalueres i 2025. Evalueringen skal munde ud i anbefalinger til en model for, hvordan brugerinddragelse fremadrettet skal fungere på skovområdet.

Ny engsø ved Hede Enge

Et nyt vådområde med natur skal forhindre oversvømmelse af Risskov og samtidig give aarhusianerne flere naturoplevelser. Den nye engsø skal aflaste Egå Engsø og tilbageholde vandet under de helt store regnskyl, som truer de nærliggende boligområder. Samtidig er en udbygning af stystemerne efterspurgt af brugerne i området, og området rummer potentiale for etablering af en artsrig natur på de arealer, der engang rummede partier af hede. Forligspartierne beder Teknik og Miljø om at afklare finansieringsmulighederne via midler fra Aarhus Vand til dele af klimatilpasningen og via fonde til genskabelse af natur og tilbageholdelse af vand. Ligeledes kan den i Investeringsplan 2024-2033 afsatte pulje til klimatilpasning bringes i spil til projektet.

Grøn kile mellem Beder, Malling og Mårslet

Ved Vilhelmsborg i det sydlige Aarhus ligger et utal af grønne og blå naturperler spredt ud i området. De skal bindes sammen og danne et sammenhængende naturlandskab. Det vil give en ca. 10 km lang strækning, som forbinder de tre oplandsbyer Beder, Malling og Mårslet omkring et stort natur- og skovområde. Projektet skal give aarhusianerne et rigere dyreliv, mere vild natur og bedre mulighed for at opleve den. Som en første etape etableres en effektiv spredningskorridor til kronstyr og andre dyr ned gennem kilen indeholdende flere naturelementer. Dette sker ved at omdanne både kommunale og private jorde til naturområder. På sigt kan tiltaget videreudvikles til et samlet projekt for en større natur- og rekreativ indsats i området.

Mere vild natur syd for Aarhus

Syd for Aarhus ejer Aarhus Kommune 112 hektar, som ligger i tilknytning til skovene ved Moesgård og Fløjstrup, og som i dag anvendes til landbrug. Disse arealer er oplagte til at etablere mere vild natur. Forligspartierne er derfor enige om, at aftalerne for landbrugsjorden opsiges, og at arealet i stedet omlægges til natur. Områderne ligger i meget værdifuldt landskab og kan udvikle sig til smukke og varierede naturområder. Omlægningen til natur vil sikre en høj biodiversitet samt leveområder til flere udsatte dyrearter. Det forudsættes, at MTM kan omlægge områderne til vild natur uden kompensation for ændringen i forpagtningsstatus.

De to tiltag i det sydlige Aarhus understreger, at Aarhus og Odder kommuner som naturrige og kystnære nabokommuner kan igangsætte en række indsatser, der kan styrke natur og biodiversitet på tværs af kommunegrænsen. Eksempelvis ligger Natura 2000-området Kysing i begge kommuner, og en udvidelse af de grønne arealer op til området vil have stor naturværdi. Ligeledes kunne der være spændende perspektiver i at tænke sammenhænge langs kysten. Forligspartierne anmoder derfor Teknik og Miljø om i samarbejde med Odder Kommune at undersøge mulighederne for natur- og biodiversitetsprojekter, som går på tværs af kommunegrænserne, herunder videreførelse af vild natur, kiler og spredningskorridorer.

Bedre adgang til True Skov

True Skov er et stort skovkompleks vest for Aarhus, der er seks gange så stort som den populære Riis Skov. Potentialer i skoven er stort, men uudnyttet – for der er mange flere borgere, skoler og foreninger, der kan få glæde af området, hvis adgangsforholdene var bedre. Én af de største barrierer for at komme over til skoven er den trafikerede Anelystvej. Forligspartierne anmoder Teknik og Miljø om at foretage en skitsering af et projekt med en bilfri bro over Anelystvej samt andre rekreative forbindelser, der kan forbedre adgangsmulighederne til True Skov. Yderligere ønsker forligspartierne, at Teknik og Miljø undersøger muligheden for medfinansiering til broforbindelsen fra forskellige fonde.

Grøn ring om Aarhus

Aarhus rummer et væld af skov og grønne områder, og Aarhus Byråd har længe ønsket at virkeliggøre drømmen om en grøn ring med sammenhængende natur i et bælte rundt om kommunen. Den grønne ring kan bidrage til at realisere målene om mere natur, samtidig med at drikkevandet bliver beskyttet, og at grønne, rekreative forbindelser bliver styrket. Forligspartierne anmoder Teknik og Miljø om løbende at udvikle samarbejder med eksterne aktører og gøre brug af statslige støtteordninger.

Der er mange potentialer for at styrke naturens mangfoldighed i Aarhus. I dag er der mange indhegnede engarealer med græsning, der grænser op til skovarealer. Forligspartierne ønsker, at forvaltningen løbende arbejder med at udvide græsningsarealerne ind i skovområder, gerne i samarbejde med lokale og borgerdrevne initiativer. Det er centralt for sådanne projekter, at de nyder bred opbakning fra skovens brugere og vurderes til at have potentialer til at styrke biodiversiteten i skovarealet.

Stenrev i Aarhus Bugt

Gennem mere end 100 år har Aarhus Bugt leveret sten til byggerier i hele Østjylland, og det har givet færre levesteder til havets dyr. Ved at genetablere de gamle stenrev vil der opstå nye levesteder til alt fra alger, svampedyr og fisk til endnu større dyr som sæler og marsvin. Forligspartierne ønsker derfor igangsat pilotprojekter med henblik på at få flere erfaringer med stenrev i Aarhus Bugt. Pilotprojekterne skal indebære indsamling af sten fra havneombygning og anlægsprojekter i kommunen og etablering af mindre stenrev, evt. i samarbejde med andre aktører.

INFRASTRUKTUR

Realisering af cykelhandlingsplanen

Aarhus er en cykelby, og cyklen skal være en attraktiv mulighed for så mange borgere som muligt. Cykelhandlingsplanen fra 2017 beskriver en lang række indsatsområder, hvor et sammenhængende cykelrutenet er det primære. Mange cykelinitiativer er allerede gennemført, men der er også fortsat brug for forbedringer i fremkommelighed, sikkerhed og fleksibilitet for cyklisterne i Aarhus.

Forligspartierne er enige om at gå videre med at realisere visionerne i cykelhandlingsplanen fra 2017. I regi af Infrastrukturplan 2035, som er aftalt mellem alle Folketingets partier, er der afsat betydelige puljer til at fremme cyklismen. Forligspartierne er enige om, at Aarhus Kommune skal søge midler herfra. Derudover afsættes 20 mio. kroner i 2024 og 2025, som prioriteres til de væsentligste behov for kvalitetsløft. Pengene tages fra den samlede pulje på 200 mio. kroner, som i investeringsplanen er afsat som reservebeløb til infrastruktur (cykler) i 2033, idet der fremrykkes 20 mio. kroner til hver af årene 2024 og 2025.

Teknik og Miljø anmodes om at udarbejde en status på gennemførelsen af cykelhandlingsplanen og fremadrettede øvrige muligheder for at styrke cykelstinet. I den forbindelse indhentes ønsker fra fællesrådene for lokalområderne. Forvaltningen vurderer disse ønsker i sammenhæng med en status på de allerede afsatte midler til cykelstier. Rent lokale ønsker, der ikke styrker det overordnede cykelstinet, kan henvises til drøftelse i regi af oplandspuljen.

Forligspartierne ønsker en beskrivelse af mulighederne for at anlægge en sikker forbindelse til Ajstrup Strand i form af eksempelvis en 2 minus 1 vej.

Ny allé til Moesgaard Museum

Der har længe været et ønske om at udvide den gamle allé fra Oddervej til Moesgaard Museum. Vejen er smal, og en udvidelse betyder, at den nuværende allé må fældes. Ud af den samlede pulje på 200 mio. kroner, som i investeringsplanen er afsat som reservebeløb til infrastruktur (veje) i 2033, fremrykkes 13 mio. kroner til at etablere en ny allé til Moesgaard Museum.

Undersøgelse af ny rundkørsel på Holmstrupgårdvej

Trafikken på Holmstrupgårdvej er tæt og tung, og alt for tit bliver der kørt for hurtigt og hensynsløst. Byrådet har for nylig vedtaget, at der skal bygges en ny, stor daginstitution på Holmstrupgårdvej 34. Adressen ligger for enden af en lille privat fællesvej, som også betjener en skole og en spejderhytte. Det må derfor forventes, at mange børn i fremtiden vil blive kørt fra boliger i Tilst og andre steder i garantidistriktet til det nye dagtilbud.

Det er vigtigt, at der er en tryk og sikker adgang til skolen og daginstitutionen. Teknik og Miljø anmodes derfor om at undersøge muligheden for at etablere en rundkørsel ud for stikvejen til dagtilbud og skole. Der afsættes på forhånd en reserve på 2,4 mio. kr. af investeringsplanens generelle vejmidler, der kan fremrykkes til formålet, hvis der senere træffes endelig beslutning om at gennemføre projektet.

Støjbekæmpelse ved Bering-Beder Vejen

Såfremt der ikke fuldt ud bliver brug for den centrale reserve for Bering-Beder Vejen til naturinvesteringerne, ønsker forligspartierne at det undersøges, hvordan der bedst kan sikres yderligere støjreduktion ved anlæg af Bering-Beder Vejen.

Renovering af brandhaner

Der har igennem flere år været arbejdet på at renovere brandhanerne i Aarhus Kommune. Arbejdet er afsluttet i områderne uden for Ringvejen, men inden for Ringgaden mangler der endnu meget. Genopretningen har dermed trukket længere ud og kostet flere penge, end det blev anslået ved dannelsen af Østjyllands Brandvæsen og ved seneste statusrapport i 2019.

Forligspartierne er enige om nu at afsætte de ekstra 18,3 mio. kr., som er nødvendige til at afslutte arbejdet med renoveringen af brandhaner i hele Aarhus Kommune. Rådighedsbeløbet afsættes med 9,2 mio. kroner i 2024 og 9,1 mio. kr. i 2025, og det finansieres ved en tilsvarende reduktion af KB-bevillingen til bygningsgenopretning.

Forligspartierne anmoder Teknik og Miljø om i forbindelse med frigivelsen af rådighedsbeløbet at give et overblik over, hvorfor de oprindelige 33,6 mio. kr., der blev afsat til formålet, ikke var tilstrækkelige.

Sikkert i skole

Sidste år blev der afsat en pulje på i alt 77 mio. kroner i den 10-årige investeringsplan til tiltag med det formål at fremme og etablere bedre vilkår for mere sikker transport til skolerne. Puljen skal danne grundlag for en lang række konkrete forslag til forbedringer af de fysiske forhold omkring skolerne, men også bløde tiltag, som kan gøre færdslen til og fra skole mere sikker - herunder indsatser som kampagner, nudging, gå-busser, kørselsrestriktioner, tryghedszoner og andet, der kan understøtte en god færdselskultur.

Forligspartierne ønsker indsatserne fremskyndet, og anmoder Teknik og Miljø og Børn og Unge om at fremlægge en indstilling med konkrete forslag til handling på kort og mellemlangt sigt. Midler fra den 10-årige anlægsplan kan fremrykkes.

Øvrige puljer

På Teknik og Miljø's område er der udover udmøntning fra bufferen mulighed for at give pejling på eller udmønte midler fra en række puljer afsat til mere konkrete formål. Der vil fra Teknik og Miljø blive fremsendt efterfølgende udmøntningsforslag til byrådet vedrørende de midler, der ikke udmøntes direkte til afdelingen.

VELFÆRDSTILBUD I LOKALOMRÅDER

Velfærdspuljen

Aarhus Kommunes investeringsplan 2024-33 indeholder en pulje til velfærdstilbud i lokalområder og en oplandspulje. Puljen til velfærdstilbud udgør 30 mio. kr. årligt fra 2024 og frem, i alt 300 mio. kr. og oplandspuljen udgør 10 mio. kr. årligt i alt 100 mio. kr. Byrådet forelægges en indstilling, som fastlægger de nærmere rammer for puljerne inden sommeren 2022.

Der er til budgetlægningen for 2022 fremsendt forslag til prioriteringen af anlægsbufferen, der relaterer sig til puljen for velfærdstilbud. Derudover har Oplandsudvalget (opgaveudvalg) afgivet deres anbefalinger, herunder om tættere dialog med fællesrådene, støtte til nye mødesteder, især for unge mv.

Selvom rammerne for udmøntning af puljerne endnu ikke er fastlagt, anbefales det at give en forhåndstilkendegivelse til de projekter, der helt eller delvist kan kvalificere til finansiering fra puljen til velfærdstilbud i lokalområder og/eller oplandspuljen. Det gælder for Sundhed og Omsorgs forslag om modernisering af lokalcentre, Kultur og Borgerservices forslag om nyt bibliotek / medborgercenter i Tranbjerg samt forslaget om lokale dagtilbudspladser i udkanten af kommunen.

Forligspartierne forudsætter derfor, at de nævnte projekter kan finansieres helt eller delvist fra puljen til velfærdstilbud i lokalområder og eventuelt fra oplandspuljen. Som grundlag herfor forventer forligspartierne, at der på tværs af afdelinger og i samarbejde med lokalområdet sker en afdækning af lokalområdets eksisterende faciliteter og bygninger samt behov for velfærdstilbud, medborgercentre mv., således at samlokalisering kan indtænkes i udarbejdelsen af et konkret projekt.

Det er erfaringen, at det i tværgående projekter er vigtigt at udpege en tovholder med en klar organisatorisk reference, således at der sikres fremdrift i planlægningen. Det forudsættes, at Magistraten træffer beslutning herom i hvert enkelt tilfælde, indtil de generelle rammer for puljerne er fastlagt.

Når der er sket en behovsafdækning på tværs og i samarbejde med lokalområderne og en samlet vurdering af faciliteter og mulighed for samlokalisering i et område, kan der fremsendes indstilling til Byrådet om anlægsbevilling finansieret helt eller delvist fra velfærdspuljen. Det må samtidig forventes, at hvis der skabes grundlag for fælles velfærdsbyggeri, kan det betyde, at eksisterende byggeri overflødiggøres eller indgår i finansiering af det fælles.

Konkret for opførelse af lokale dagtilbudspladser i udkanten af kommunen vil det være udgangspunktet, at der er tale om et skoledistrikt, hvor der er mere end 4 km eller mere end ½ time med offentlig transport til nærmeste by uden for anvisningsdistriktet og indenfor garantidistriktet, men beslutningen vil også samtidig bero på mulighederne for samlokalisering og en afvejning i forhold til øvrige ansøgninger til puljen for velfærdstilbud i lokalområder.

Med afsæt i småbørnsprognosen for 2021 er forligspartierne enige om, at det i Harlev kan være aktuelt i perioden 2022 til 2025 at opføre lokale dagtilbudspladser. Forligspartierne er enige om, at

opførelsen af lokale dagtilbudsafdelinger i Harlev kan være prøvehandling i forhold til at indsamle erfaringer med samlokalisering. Herudover ses der på lignende potentialer i Haarup og Skæring.

Oplandspuljen

I udmøntningen af oplandspuljen skal snitflader til velfærdspuljen indtænkes, hvor det er relevant. I udmøntningen af oplandspuljen bygges der derfor også bro mellem på den ene side de lokale aktiviteter, visioner, idéer og ønsker i oplandet og på den anden side de velfærdstilbud og velfærdsopgaver, som kommunen er forpligtet til at levere. Formålet er i fællesskab at skabe mest muligt værdi.

Dermed kan det som nævnt blive relevant at bruge oplandspuljen i sammenhæng med de konkrete projekter, der er nævnt overfor. Et eksempel er det lokale samlingssted Kirketorvet 10 i Tranbjerg, hvor lokale borgere, virksomheder, foreninger og kommune er gået sammen om at skabe en ramme om aktiviteter, der skaber liv og fællesskab i området. Erfaringerne opsamles i en 2-årig periode, og det er helt oplagt at tænke disse erfaringer og videreførelsen heraf med ind i et tværgående projekt i Tranbjerg.

For at understøtte samlingsstedet i den 2-årige periode afsætter forligspartierne 1 mio. kr. fra Oplandspuljen (fremrykkes fra 2024) til etablering og drift af en klimacafé, som også skal understøtte beskæftigelsesindsatser for borgere på kanten af arbejdsmarkedet. Erfaringerne fra Kirketorvet 10 og klimacaféen deles og anvendes i de øvrige lokalområder i kommunen.

Udmøntningen af oplandspuljen generelt og faciliteringen af implementeringen af puljen varetages af Borgmesterens Afdeling på baggrund af løbende dialog med borgerne om ønsker, behov og muligheder. Udmøntningen af oplandspuljen tager udgangspunkt i investeringsplanen 2024-2033, Oplandsudvalgets anbefalinger samt ønsker og behov defineret af borgerne i oplandet samt byrådets tidligere beslutninger om medborgerskab og deltagerbudgetter. Borgmesterens Afdeling vil i 2022 fremsende et oplæg til anvendelse af første del af puljen.

Forligspartierne ønsker allerede nu at afsætte 0,75 mio. kr. årligt i 3 år til udvikling og drift af det lokale mødested med tilhørende klimacafé i Skæring finansieret via fremrykning af midler i Oplandspuljen. Bag bylivshuset og klimacaféen i Skæring står lokale borgere, foreninger, virksomheder og kommune. Erfaringer fra Skæring deles og anvendes i de øvrige lokalområder.

Forligspartierne ønsker endvidere, at der iværksættes en nærmere afdækning af muligheder for etablering af nyt mødested / bylivshus i Beder. Mødestedet skal kunne danne ramme om lokale medborgerskabs-, kultur- og fællesskabsaktiviteter og understøtte de lokale grønne dagsordener, mål og ambitioner.

Forligspartierne ønsker herudover at reservere 4 mio. kr. fra oplandspuljen i 2024 til deltagerbudgetter, så der allerede nu kan arbejdes med deltagerbudgetter via fremrykning af midler til 2022-2023. I arbejdet med lokale deltagerbudgetter tages der afsæt i fleksible løsninger, de lokale visioner, og perspektiv og metoder til involvering af aktører og interessenter i lokalområderne i oplandet. Deltagerbudgetterne skal være med til at realisere initiativer i oplandet, crowdfunde og skabe lokal velfærd.

Aarhus Ø

Det har vist sig vanskeligt at etablere en letbanestrækning på Aarhus Ø, uden at det vil være uhensigtsmæssigt for trafikafviklingen i blandt andet Nørreportkrydset.

Forligspartierne ønsker at afsætte en samlet pulje på 150 mio. kr., der - udover at undersøge og etablere andre måder at prioritere den kollektive trafik til og fra Aarhus Ø - skal bruges på en styrkelse af natur og rekreative muligheder på Aarhus Ø.

Puljen skal finansieres inden for projektøkonomien for Aarhus Ø, bl.a. ved at der ikke længere skal afholdes udgifter til etablering af letbanestrækningen. Puljen afsættes i forbindelse med det forventede regnskab for 2021 og udmøntes efter indstilling fra Borgmesterens Afdeling samt Teknik og Miljø.

Forligspartierne har noteret sig visionen for udviklingen af kyststrækningen mellem Fiskeri-, Træskibs- og Lystbådehavnen og Den Permanente og ønsker at udtrykke sin opbakning til den videre afdækning af visionen.

FINANSIERING

Korrektion for ekstraordinært store tjenestemandspensioner

Aarhus Kommune har i 2022 budgetterede udgifter til tjenestemandspensioner på 428 mio. kr. Udgifterne har været stigende og vil yderligere være svagt stigende frem til 2025. Herefter vil udgifterne falde og vil på langt sigt nærme sig nul, da der med ganske få undtagelser ikke længere ansættes tjenestemænd.

De meget store udgifter til tjenestemandspensioner i de kommende år udgør reelt ekstraordinært store gældsafdrag og begrænser derfor kommunens finansieringsmuligheder. For at modvirke dette er der i budgetforslaget indarbejdet en korrektionsmekanisme i opgørelsen af den finansielle egenkapital, som indebærer, at der accepteres en midlertidig forværring af den finansielle egenkapital i det omfang udgifterne til tjenestemandspensioner overstiger 400 mio. kr. årligt. Herved sker der en vis udjævning - toppen tages så at sige af i de år, hvor afdraget på pensionsgælden er størst, dvs. ca. 2017-2030. Når udgifterne kommer under dette niveau, forudsættes den finansielle egenkapital gradvist reetableret.

Forslaget om en korrektionsmekanisme for de ekstraordinært store afdrag på pensionsforpligtelsen vil kræve en justering af kommunens økonomiske politik. Forligspartierne er enige i at gennemføre denne justering.

Finanslovsmidler

Efter vedtagelsen af budgettet for 2021 blev der givet øgede midler til kommunerne i finansloven for 2021. De midler, der ligger ud over det forudsatte i B2021, er i dette års budget fuldt ud tilført de områder, der er forudsat i finansloven.

Besparelse på eksterne konsulenter

Forligspartierne er enige om at sætte et ambitiøst mål om at reducere konsulentudgifterne med 28 mio. kr. i 2022 stigende til 45 mio. kr. i 2025. Reduktionerne kommer oveni den besparelse på 30

mio. kr. årligt, som blev gennemført i budget 2021. Den samlede forudsatte besparelse udgør 28 % af kommunens samlede konsulentudgifter, sådan som de opgøres i Aarhus i Tal. Budgetreduktionen gennemføres som en rammereduktion og fordeles på anlæg og drift og på de enkelte magistratsafdelinger efter samme nøgle som i sidste års budget, med den efterfølgende korrektion i forventet regnskab.

Forligspartierne understreger, at det afgørende ikke er, at reduktionen i konsulentudgifter gennemføres helt i den forudsatte takt, men at der sker en klar reduktion af udgifterne fra år til år, og at målet i sidste ende nås. Hvis det tager længere tid at opnå reduktionen, forudsættes der i stedet midlertidige administrative besparelser for at indfri rammereduktionen.

Den løbende afrapportering til og dialog med Økonomiudvalget fortsættes og udbygges med yderligere elementer.

Det er vigtigt at holde fast i den decentrale beslutningskompetence, og den kloge løsning er derfor ikke at fastsætte rigide regler for hvornår der må bruges konsulenter, eller at allokere bestemte konsulentbudgetter til de enkelte afdelinger og tjenestesteder, som ikke kan overskrides. Der er i stedet brug for en øget synlighed og en skærpet bevidsthed i beslutningssituationen – hvad enten det er Byråd/Magistrat eller Rådmand/forvaltning, der træffer de beslutninger, der udløser konsulentudgifter.

I forhold til Byrådet skal der arbejdes med at synliggøre det forventede konsulentforbrug, fx ved beslutning om igangsætning af anlægsprojekter, større analyser, VVM-undersøgelser, advokatundersøgelser osv. – og at følge op herpå i afrapporteringen til Byrådet. Der kan evt. også fremlægges alternative forslag, som er mindre "konsulenttunge". Det kan også være relevant at rapportere bagudrettet om konsulentudgifter i forbindelse med forvaltningens fremlæggelse af indstillinger, hvor der har været brugt konsulentbistand i forberedelsen.

Formålet med rapporteringen og synliggørelsen er en forventningsafstemning mellem Byråd og forvaltning.

Den eksisterende afrapportering på konsulentforbruget i Aarhus i Tal suppleres med en rapportering, som i højere grad fokuserer på, hvad der har udløst konsulentudgiften.

DELTAGELSE I BUDGETAFTALEN

Nedenstående forligspartier er enige om, at deltagelse i budgetaftalen forpligter, og at partierne i fællesskab tager ansvar for hele aftalen. Dette indebærer, at hvis et parti undtagelsesvist ønsker en ændring til aftalen, skal der være enighed herom i forligskredsen, inden der fremsættes forslag herom. Ændringer til budgetaftalen forudsættes at være fuldt finansierede og kræver enstemmighed mellem forligspartierne. Deltagelse i budgetaftalen indebærer, at forligspartierne stemmer imod øvrige politiske ændringsforslag til budgettet, medmindre der er enighed om andet i forligskredsen.

Underskrifter: